

บทที่ 3

ระบบจดทะเบียนระหว่างประเทศในเครื่องหมายแหล่งกำเนิดและสิ่งบ่งชี้ทาง ภูมิศาสตร์ตามความตกลงลิสบอน กรรณสารเจนีวา ระเบียบประชาคมยุโรป และการคุ้มครองสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ภายใต้ความตกลงว่าด้วยสิทธิใน ทรัพย์สินทางปัญญาที่เกี่ยวกับการค้า กับระบบขึ้นทะเบียน สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ตามกฎหมายไทย

ในส่วนนี้คณะผู้วิจัยทำการศึกษาความตกลงระหว่างประเทศ ระเบียบประชาคมยุโรป และกฎหมายไทยตามลำดับ โดยในส่วนแรกคณะผู้วิจัยทำการศึกษาความตกลงระหว่างประเทศเกี่ยวกับระบบจดทะเบียนระหว่างประเทศในเครื่องหมายแหล่งกำเนิดและสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ จำนวน 2 ฉบับ ประกอบด้วย ความตกลงลิสบอนว่าด้วยการคุ้มครองเครื่องหมายแหล่งกำเนิด และการจดทะเบียนระหว่างประเทศ (Lisbon Agreement for the Protection of Appellations of Origin and their International Registration) และความตกลงฉบับเพิ่มเติมความตกลงลิสบอน ได้แก่ กรรณสารเจนีวา แห่งความตกลงลิสบอนว่าด้วยเครื่องหมายแหล่งกำเนิดและสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ (The Geneva Act of The Lisbon Agreement on Appellations of Origin and Geographical Indications) ความตกลงระหว่างประเทศทั้งสองฉบับมีความเกี่ยวข้องโดยตรงในฐานะเป็นกฎหมายต้นแบบการจดทะเบียนระหว่างประเทศในเครื่องหมายแหล่งกำเนิดซึ่งมีการขยายการจดทะเบียนเพิ่มเติมมายังสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ด้วย จึงเป็นมุมมองที่ประเทศต่าง ๆ เริ่มให้ความสนใจในการเข้าเป็นภาคีกรรณสารเจนีวามากขึ้นเมื่อเทียบกับจำนวนสมาชิกความตกลงลิสบอนในอดีตที่ผ่านมา ขณะที่ยังมีบทบาทบัญญัติบางประการที่สร้างความกังวลต่อผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากการคุ้มครองสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ของต่างประเทศภายในประเทศไทยภายใต้กรรณสารฉบับนี้ การศึกษาในส่วนนี้จึงเป็นฐานสำคัญที่ใช้วิเคราะห์หาแนวทางด้านกฎหมายต่อการเข้าเป็นภาคีกรรณสารเจนีวาที่เหมาะสมกับบริบทของประเทศไทยต่อไป

ส่วนต่อมาคณะผู้วิจัยศึกษาระเบียบประชาคมยุโรป ที่ 1753/2019 ว่าด้วยการภาคยานุวัติกรรณสารเจนีวาฉบับเพิ่มเติมความตกลงลิสบอนว่าด้วยเครื่องหมายแหล่งกำเนิดและสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์(Regulation (EU) 2019/1753 on the action of the Union following its

accession to the Geneva Act of the Lisbon Agreement on Appellations of Origin and Geographical Indications) ซึ่งเป็นระเบียบฉบับแรกหลังจากสหภาพยุโรปเข้าเป็นภาคีกรรมสารเจนีวาเมื่อวันที่ 26 กุมภาพันธ์ ค.ศ. 2020 และเป็นระเบียบที่กำหนดหลักเกณฑ์การจดทะเบียนระหว่างประเทศครอบคลุมประเทศที่สามที่ไม่ใช่ประเทศสมาชิกของสหภาพยุโรป จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จำต้องศึกษากระบวนการจดทะเบียนดังกล่าว เนื่องจากรัฐบาลไทยโดยกรมทรัพย์สินทางปัญญามีนโยบายส่งเสริมการจดทะเบียนสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ในสหภาพยุโรปมาโดยตลอด และประเทศในกลุ่มสหภาพยุโรปหลายประเทศเป็นประเทศคู่ค้าที่สำคัญในระบบเศรษฐกิจของไทย การศึกษากระบวนการจดทะเบียนดังกล่าว จึงเป็นมิติใหม่ของการคุ้มครองสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ไทยในเวทีสากลที่ประเทศไทยอาจต้องเผชิญความท้าทายในอนาคตอันใกล้และเป็นฐานสำคัญสำหรับวิเคราะห์มาตรการด้านกฎหมายที่เหมาะสมกับบริบทของประเทศไทย

สำหรับความตกลงว่าด้วยสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญาที่เกี่ยวกับการค้า หรือเรียกโดยย่อว่า ความตกลงทริปส์ (The Agreement on Trade-Related Aspects of Intellectual Property Rights – TRIPs) แม้จะไม่ใช่ความตกลงระหว่างประเทศที่มีสภาพบังคับเรื่องการจดทะเบียนระหว่างประเทศ แต่ความตกลงฉบับนี้เป็นพื้นฐานสำคัญต่อการอนุวัติการกฎหมายคุ้มครองสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ในหลายประเทศซึ่งรวมถึงประเทศไทยด้วย จึงมีความจำเป็นต้องศึกษาเพื่อนำไปวิเคราะห์เปรียบเทียบให้เกิดความชัดเจนในความสอดคล้องและความแตกต่างของบริบทการคุ้มครองต่อไป

ในส่วนสุดท้าย คณะผู้วิจัยนำเสนอการจดทะเบียนสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ตามกฎหมายไทยซึ่งอาศัยพื้นฐานจากการอนุวัติการความตกลงทริปส์ และแนวปฏิบัติที่สอดคล้องกับความตกลงร่วมแห่งสหภาพยุโรปและระเบียบประชมยุโรปหลาย ๆ ฉบับในอดีตที่ผ่านมา ข้อมูลส่วนนี้จึงเป็นพื้นฐานสำคัญที่จะสะท้อนให้เห็นระบบขึ้นทะเบียนสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ของไทยเพื่อใช้วิเคราะห์หาแนวทางการเตรียมความพร้อมด้านกฎหมายต่อการเข้าเป็นภาคีกรรมสารเจนีวาที่เหมาะสมกับบริบทของประเทศไทยต่อไป

1. ระบบจดทะเบียนระหว่างประเทศตามความตกลงลิสบอน

ความตกลงลิสบอนว่าด้วยการคุ้มครองเครื่องหมายแหล่งกำเนิด และการจดทะเบียนระหว่างประเทศ (Lisbon Agreement for the Protection of Appellations of Origin and their International Registration) ตราขึ้นมีผลบังคับใช้วันที่ 31 ตุลาคม ค.ศ. 1958 มีการแก้ไขปรับปรุง 2 ครั้ง ในวันที่ 14 กรกฎาคม ค.ศ. 1967 และวันที่ 28 กันยายน ค.ศ. 1979 ตามลำดับ ปัจจุบัน

มีประเทศสมาชิกทั้งสิ้น 30 ประเทศ⁷⁷ ความตกลงฉบับนี้มีเป้าหมายเพื่อต่อต้านการใช้อย่างผิดกฎหมายหรือการเลียนแบบเครื่องหมายแหล่งกำเนิด ไม่ว่าด้วยการระบุชื่อแหล่งกำเนิดที่แท้จริงของสินค้าอย่างถูกต้อง หรือโดยใช้ในลักษณะของคำแปล หรือการใช้โดยประกอบด้วยคำว่า “ชนิด” “ประเภท” “ผลิต” “เลียนแบบ” หรือคล้ายคลึงลงบนสินค้านั้น⁷⁸

1.1 การเข้าเป็นภาคีความตกลงลิสบอน

ความตกลงลิสบอนเปิดทางเลือกให้แก่บรรดาประเทศต่าง ๆ สามารถเข้าเป็นสมาชิกความตกลงฉบับนี้ได้เหมือนเช่นความตกลงฉบับอื่น ๆ กล่าวคือ สำหรับประเทศสมาชิกแห่งสหภาพพิเศษ (the Special Union) ซึ่งร่วมลงนามความตกลงฉบับนี้ อาจให้สัตยาบันต่อความตกลงนี้ได้ ส่วนประเทศที่ไม่ได้ร่วมลงนามความตกลงฉบับนี้เนื่องจากไม่ใช่สมาชิกแห่งสหภาพพิเศษ อาจใช้การภาคยานุวัติได้เช่นกัน (ข้อ 14 (1))⁷⁹ นอกจากนี้ แม้ประเทศที่ไม่ได้เป็นสมาชิกแห่งสหภาพพิเศษ แต่เป็นสมาชิกแห่งอนุสัญญากรุงปารีส อาจยอมรับความตกลงฉบับนี้และเข้าเป็นสมาชิกแห่งสหภาพพิเศษนี้ได้โดยการภาคยานุวัติ (ข้อ 14 (2)(a))⁸⁰

เมื่อประเทศใดเข้าเป็นสมาชิกความตกลงลิสบอนโดยการภาคยานุวัติแล้ว ความตกลงฉบับนี้กำหนดให้มีการแจ้งประกาศเกี่ยวกับการภาคยานุวัติในดินแดนของประเทศนั้นอัน

⁷⁷ World Intellectual Property Organization, **WIPO-Administered Treaties**.

⁷⁸ Lisbon Agreement 1958, Article 3 Protection shall be ensured against any usurpation or imitation, even if the true origin of the product is indicated or if the appellation is used in translated form or accompanied by terms such as “kind,” “type,” “make,” “imitation”, or the like.

⁷⁹ Lisbon Agreement 1958, Article 14

(1) Any country of the Special Union which has signed this Act may ratify it, and, if it has not signed it, may accede to it.

(b) Notification of accession shall, of itself, ensure, in the territory of the acceding country, the benefits of the foregoing provisions to appellations of origin which, at the time of accession, are the subject of international registration.

(c) However, any country acceding to this Agreement may, within a period of one year, declare in regard to which appellations of origin, already registered at the International Bureau, it wishes to exercise the right provided for in Article 5(3).

⁸⁰ Lisbon Agreement 1958, Article 14 (2)(a) Any country outside the Special Union, which is party to the Paris Convention for the Protection of Industrial Property, may accede to this Act and thereby become a member of the Special Union.

จะส่งผลให้ประเทศดังกล่าวได้รับประโยชน์ต่อบทบัญญัติเรื่องเครื่องหมายแหล่งกำเนิดนับแต่มีการภาคยานุวัติ (ข้อ 14 (2)(b))⁸¹

อย่างไรก็ดี ภายใน 1 ปี นับแต่ประเทศสมาชิกได้เข้าร่วมภาคยานุวัติในความตกลงฉบับนี้ การให้ความคุ้มครองแก่เครื่องหมายแหล่งกำเนิดในประเทศที่ได้รับการประกาศขอรับความคุ้มครอง จะยังไม่สามารถคุ้มครองได้ในทันที ต้องรอให้มีการแจ้งไปยังสำนักระหว่างประเทศแห่งองค์การทรัพย์สินทางปัญญาโลก (International Bureau)⁸² ภายใน 1 ปี นับจากได้รับการแจ้งประกาศคำขอจดทะเบียน เสียก่อน (ข้อ 14 (2)(c))⁸³

ความตกลงลิสบอนจะมีผลบังคับใช้ภายใน 3 เดือน นับแต่มีประเทศสมาชิกจำนวน 5 ประเทศแรกได้ยื่นสัตยาบันสารหรือตราสารภาคยานุวัติ (ข้อ 14 (5)(a))⁸⁴ สำหรับประเทศอื่น ๆ ในเวลาต่อมา ความตกลงนี้จะมีผลบังคับใช้ต่อบรรดาประเทศนั้น ๆ ภายใน 3 เดือนภายหลังจากที่ผู้อำนวยการใหญ่ (the Director General) ได้รับรองสัตยาบันสารหรือตราสารภาคยานุวัติแล้ว (ข้อ 14 (5)(b))⁸⁵

⁸¹ Lisbon Agreement 1958, Article 14 (2) (b) Notification of accession shall, of itself, ensure, in the territory of the acceding country, the benefits of the foregoing provisions to appellations of origin which, at the time of accession, are the subject of international registration.

⁸² สำนักระหว่างประเทศแห่งองค์การทรัพย์สินทางปัญญาโลก (International Bureau) ทำหน้าที่จดทะเบียนระหว่างประเทศและหน้าที่ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง รวมถึงตลอดถึงการบริหารจัดการอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับประเทศสมาชิก ต้องจัดเตรียมการประชุมและจัดให้มีเลขาธิการแห่งสมัชชา และคณะกรรมการที่มีความเชี่ยวชาญ และคณะทำงาน ซึ่งอาจได้รับการแต่งตั้งโดยสมัชชา (ข้อ 10 (1),(a),(b))

⁸³ Lisbon Agreement 1958, Article 14 (2) (c) However, any country acceding to this Agreement may, within a period of one year, declare in regard to which appellations of origin, already registered at the International Bureau, it wishes to exercise the right provided for in Article 5(3).

⁸⁴ Lisbon Agreement 1958, Article 14 (5)(a) With respect to the first five countries which have deposited their instruments of ratification or accession, this Act shall enter into force three months after the deposit of the fifth such instrument.

⁸⁵ Lisbon Agreement 1958, Article 14 (5)(b) With respect to any other country, this Act shall enter into force three months after the date on which its ratification or accession has been notified by the Director General, unless a subsequent date has been indicated in the instrument of ratification or accession. In the latter case, this Act shall enter into force with respect to that country on the date thus indicated.

1.2 การให้ความคุ้มครอง

ในส่วนนี้นำเสนอข้อมูล 2 ส่วน ได้แก่ 1) ประเภทของการขอรับความคุ้มครอง 2) การจดทะเบียนระหว่างประเทศ รายละเอียดดังนี้

1.2.1 ประเภทของการขอรับความคุ้มครอง

ความตกลง Lisbon ให้ความคุ้มครองเฉพาะเครื่องหมายแหล่งกำเนิด (Appellations of Origin) อันมีลักษณะเข้มงวดแตกต่างจากการคุ้มครองในลักษณะของสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ (Geographical Indication) ตามความตกลงระหว่างประเทศฉบับอื่น ๆ กล่าวคือ การคุ้มครองสินค้าภายใต้เครื่องหมายแหล่งกำเนิดนั้น สินค้าต้องแสดงถึงชื่อทางภูมิศาสตร์ของประเทศ แคว้น หรือท้องถิ่นที่แสดงให้เห็นถึงคุณภาพ หรือคุณลักษณะเฉพาะที่เกิดขึ้นกับสินค้าอันเนื่องมาจากปัจจัยสภาพแวดล้อมทางภูมิศาสตร์ในพื้นที่นั้น และรวมถึงปัจจัยทางธรรมชาติและปัจจัยจากมนุษย์ด้วย (ข้อ 2 (1))⁸⁶ ทั้งนี้ ชื่อที่ใช้ประกอบบนสินค้าเครื่องหมายแหล่งกำเนิดต้องเป็นชื่อของประเทศ แคว้น หรือท้องถิ่นซึ่งเป็นแหล่งกำเนิดของสินค้าที่แสดงถึงความมีชื่อเสียงของสินค้านั้น (ข้อ 2 (2))⁸⁷

1.2.2 การจดทะเบียนระหว่างประเทศ

เมื่อประเทศแหล่งกำเนิดให้ความคุ้มครองสินค้าในลักษณะเครื่องหมายแหล่งกำเนิดตามกฎหมายภายในของประเทศแหล่งกำเนิดซึ่งเป็นไปตามหลักเกณฑ์ความตกลง Lisbon แล้ว หรือแม้แต่ได้รับความคุ้มครองภายใต้ตราสารระหว่างประเทศอื่น ๆ ก็ตาม อาทิ อนุสัญญากรุงปารีส ความตกลงมาดริด หรือการคุ้มครองตามกฎหมายภายในหรือตามคำพิพากษาของศาลก็ตาม (ข้อ 4)⁸⁸ ก็สามารถยื่นขอจดทะเบียนระหว่างประเทศได้โดยการยื่น

⁸⁶ Lisbon Agreement 1958, Article 2 (1) In this Agreement, “appellation of origin” means the geographical denomination of a country, region, or locality, which serves to designate a product originating therein, the quality or characteristics of which are due exclusively or essentially to the geographical environment, including natural and human factors.

⁸⁷ Lisbon Agreement 1958, Article 2 (2) The country of origin is the country whose name, or the country in which is situated the region or locality whose name, constitutes the appellation of origin which has given the product its reputation.

⁸⁸ Lisbon Agreement 1958, Article 4 The provisions of this Agreement shall in no way exclude the protection already granted to appellations of origin in each of the countries of the Special Union by virtue of other international instruments, such as the Paris Convention of March 20, 1883, for the Protection of Industrial Property and its subsequent revisions, and the Madrid Agreement of April 14,

คำร้องผ่านหน่วยงานรับจดทะเบียนภายในประเทศนั้น ๆ ไม่ว่าจะยื่นในนามของบุคคลธรรมดา หรือนิติบุคคล และไม่ว่าจะเป็นหน่วยงานภาครัฐหรือเอกชนก็ตาม ก็สามารถดำเนินการเช่นนั้นได้ แต่การจดทะเบียนระหว่างประเทศ จำต้องได้รับการรับรองจากสำนักกระทรวงประเทศ แห่งองค์การทรัพย์สินทางปัญญาโลกก่อน (ข้อ 5 (1))⁸⁹

เมื่อสำนักกระทรวงประเทศแห่งองค์การทรัพย์สินทางปัญญาโลก รับจดทะเบียนเครื่องหมายแหล่งกำเนิดแล้ว ให้หน่วยงานดังกล่าวแจ้งเกี่ยวกับการจดทะเบียนนั้น ไปยังหน่วยงานรับจดทะเบียนของประเทศสมาชิก และตีพิมพ์เผยแพร่เกี่ยวกับการจดทะเบียนนั้น (ข้อ 5 (2))⁹⁰

บรรดาประเทศสมาชิกที่ได้รับแจ้งจากสำนักกระทรวงประเทศแห่งองค์การทรัพย์สินทางปัญญาโลก ต้องพิจารณาจดทะเบียนเครื่องหมายแหล่งกำเนิดดังกล่าวภายใน 1 ปี นับแต่ได้รับการแจ้งดังกล่าว เว้นแต่ จะปฏิเสธไม่รับขึ้นทะเบียนในระยะเวลาดังกล่าวโดยมีเหตุผลอันสมควร โดยการแจ้งไปยังสำนักกระทรวงประเทศแห่งองค์การทรัพย์สินทางปัญญาโลก (ข้อ 5 (3))⁹¹

อาทิ ชื่อเครื่องหมายแหล่งกำเนิดที่ขอจดทะเบียนระหว่างประเทศ แต่ชื่อดังกล่าวกลับได้รับความคุ้มครองเป็นเครื่องหมายการค้าหรือชื่อสามัญของสินค้าชนิดหนึ่งในประเทศสมาชิก กรณีเช่นนี้ ประเทศสมาชิกที่ใช้ชื่อนั้นก่อน มีสิทธิปฏิเสธการให้ความคุ้มครอง

1891, for the Repression of False or Deceptive Indications of Source on Goods and its subsequent revisions, or by virtue of national legislation or court decisions.

⁸⁹ Lisbon Agreement 1958, Article 5 (1) The registration of appellations of origin shall be effected with the International Bureau, at the request of the Authorities of the countries of the Special Union, in the name of any natural persons or legal entities, public or private, having, according to their national legislation, the right to use such appellations.

⁹⁰ Lisbon Agreement 1958, Article 5 (2) The International Bureau shall, without delay, notify the Authorities of the various countries of the Special Union of such registrations, and shall publish them in a periodical.

⁹¹ Lisbon Agreement 1958, Article 5 (3) The Authority of any country may declare that it cannot ensure the protection of an appellation of origin whose registration has been notified to it, but only in so far as its declaration is notified to the International Bureau, together with an indication of the grounds therefor, within a period of one year from the receipt of the notification of registration, and provided that such declaration is not detrimental, in the country concerned, to the other forms of protection of the appellation which the owner thereof may be entitled to claim under Article 4, above.

ในฐานะเครื่องหมายแหล่งกำเนิดได้ แต่ต้องแจ้งไปยังสำนักระหว่างประเทศแห่งองค์การทรัพย์สินทางปัญญาโลก ภายใน 1 ปี นับแต่ได้มีการแจ้งเกี่ยวกับการจดทะเบียน⁹²

ในทางกลับกันย่อมแสดงให้เห็นว่า หากพ้นระยะเวลา 1 ปี นับแต่ได้รับการแจ้งรับจดทะเบียนจากสำนักระหว่างประเทศแห่งองค์การทรัพย์สินทางปัญญาโลก แต่หน่วยงานรับจดทะเบียนภายในประเทศไม่ได้แจ้งเหตุแห่งการปฏิเสธภายในเวลาดังกล่าว ย่อมถือว่าเครื่องหมายแหล่งกำเนิดนั้นได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายภายในของประเทศดังกล่าวแล้ว (ข้อ 5 (4))⁹³

อย่างไรก็ดี สำหรับกรณีประเทศสมาชิกประกาศปฏิเสธการให้ความคุ้มครองเครื่องหมายแหล่งกำเนิดตามประกาศแจ้งของสำนักระหว่างประเทศแห่งองค์การทรัพย์สินทางปัญญาโลก คำประกาศใด ๆ เกี่ยวกับเครื่องหมายแหล่งกำเนิดที่กระทำโดยหน่วยงานรับจดทะเบียนของประเทศที่ไม่ใช่ประเทศแหล่งกำเนิดของสินค้านั้น ให้สำนักระหว่างประเทศแห่งองค์การทรัพย์สินทางปัญญาโลกแจ้งคำประกาศนั้นไปยังหน่วยงานรับจดทะเบียนในประเทศแหล่งกำเนิดของเครื่องหมายแหล่งกำเนิดโดยไม่ชักช้า และเมื่อผู้ยื่นคำขอในประเทศต้นกำเนิด ได้รับการแจ้งจากหน่วยรับจดทะเบียนของประเทศอื่นที่ไม่ใช่ประเทศต้นกำเนิดของสินค้า (the authority of another country) แล้ว ผู้นั้นอาจใช้กระบวนการเยียวยาทางศาลและทางปกครอง (the judicial and administrative remedies) ตามกฎหมายภายในของประเทศตน เพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าวได้ (ข้อ 5 (5))⁹⁴

นอกจากนี้ หากประเด็นเรื่องสิทธิในชื่อเครื่องหมายแหล่งกำเนิด เกิดขึ้นกับประเทศที่สามซึ่งไม่ใช่สมาชิกความตกลงลิสบอน ถ้าเครื่องหมายแหล่งกำเนิดได้รับความ

⁹² World Intellectual Property Organization, **The Lisbon System International Protection for Identifiers of Typical Products from a Defined Geographical Area**, WIPO Publication No. **942(E)**, Retrieved June 2, 2021 from https://www.wipo.int/edocs/pubdocs/en/geographical/942/wipo_pub_942.pdf

⁹³ Lisbon Agreement 1958, Article 5 (4) Such declaration may not be opposed by the Authorities of the countries of the Union after the expiration of the period of one year provided for in the foregoing paragraph.

⁹⁴ Lisbon Agreement 1958, Article 5 (5) The International Bureau shall, as soon as possible, notify the Authority of the country of origin of any declaration made under the terms of paragraph (3) by the Authority of another country. The interested party, when informed by his national Authority of the declaration made by another country, may resort, in that other country, to all the judicial and administrative remedies open to the nationals of that country.

คุ้มครองจากการรับจดทะเบียนระหว่างประเทศแล้ว แต่กลับเป็นเครื่องหมายแหล่งกำเนิดซึ่งประเทศที่สาม (third parties) ได้ใช้ชื่อดังกล่าวมาก่อนที่สำนักกระหว่างประเทศแห่งองค์การทรัพย์สินทางปัญญาโลกจะได้ประกาศรับจดทะเบียนระหว่างประเทศ เช่นนี้ หน่วยงานรับจดทะเบียนภายในของประเทศที่ได้รับความคุ้มครอง มีสิทธิให้ประเทศที่สามยุติการใช้ชื่อดังกล่าวภายใน 2 ปี ในเงื่อนไขว่าหน่วยงานรับจดทะเบียนภายในของประเทศที่ได้รับความคุ้มครองต้องแจ้งให้สำนักกระหว่างประเทศแห่งองค์การทรัพย์สินทางปัญญาโลกได้ทราบถึงเรื่องดังกล่าวภายใน 3 เดือน หลังจากระยะเวลา 1 ปี นับแต่ได้มีการแจ้งเกี่ยวกับการจดทะเบียนได้ผ่านพ้นไป (ข้อ 5 (6))⁹⁵

อย่างไรก็ดี เมื่อเครื่องหมายแหล่งกำเนิดได้รับความคุ้มครองในประเทศสมาชิกใดแล้ว เครื่องหมายแหล่งกำเนิดนั้นจะไม่สามารถกลายเป็นชื่อสามัญ (Generic) ของสินค้าได้ ตราบเท่าที่เครื่องหมายแหล่งกำเนิดนั้นยังได้รับความคุ้มครองในประเทศแหล่งกำเนิด (ข้อ 6)⁹⁶ บทบัญญัติในส่วนนี้จึงเป็นสิ่งยืนยันว่าการคุ้มครองเครื่องหมายแหล่งกำเนิดโดยการจดทะเบียนระหว่างประเทศเป็นการคุ้มครองโดยไม่มีกำหนดระยะเวลาตนเอง

นอกจากนี้ ความตกลงลิสบอน ข้อ 5 (1)⁹⁷ กำหนดบุคคลผู้มีสิทธิยื่นขอจดทะเบียนระหว่างประเทศในเครื่องหมายแหล่งกำเนิด ได้แก่ บุคคลธรรมดา หรือนิติบุคคล และไม่ว่าจะเป็นหน่วยงานภาครัฐหรือเอกชนก็ตาม สามารถยื่นคำร้องผ่านหน่วยงานรับจดทะเบียนภายในประเทศนั้น ๆ ได้

⁹⁵ Lisbon Agreement 1958, Article 5 (6) If an appellation which has been granted protection in a given country pursuant to notification of its international registration has already been used by third parties in that country from a date prior to such notification, the competent Authority of the said country shall have the right to grant to such third parties a period not exceeding two years to terminate such use, on condition that it advise the International Bureau accordingly during the three months following the expiration of the period of one year provided for in paragraph (3), above.

⁹⁶ Lisbon Agreement 1958, Article 6 An appellation which has been granted protection in one of the countries of the Special Union pursuant to the procedure under Article 5 cannot, in that country, be deemed to have become generic, as long as it is protected as an appellation of origin in the country of origin.

⁹⁷ Lisbon Agreement 1958, Article 5 (1) The registration of appellations of origin shall be effected with the International Bureau, at the request of the Authorities of the countries of the Special Union, in the name of any natural persons or legal entities, public or private, having, according to their national legislation, the right to use such appellations.

สอดคล้องกับบทบัญญัติในข้อ 8⁹⁸ ที่มีสภาพบังคับเปิดช่องให้บุคคลธรรมดาหรือนิติบุคคลที่เป็นหน่วยงานภาครัฐหรือเอกชนดำเนินคดีเพื่อคุ้มครองเครื่องหมายแหล่งกำเนิดภายใต้กฎหมายภายในของประเทศแหล่งกำเนิดได้ หรือหน่วยงานรับจดทะเบียนภายในประเทศหรือพนักงานอัยการเป็นผู้ดำเนินการ หรือผู้มีส่วนได้เสียก็สามารถดำเนินการดังกล่าวได้เช่นเดียวกัน

1.3 การคุ้มครองในระดับพิเศษ

ความตกลงลิสบอน ให้ความสำคัญคุ้มครองเครื่องหมายแหล่งกำเนิดกับสินค้าทุกประเภทที่เข้าหลักเกณฑ์ความมีชื่อเสียงและมีเอกลักษณ์เฉพาะในประเทศแหล่งกำเนิด เพื่อต่อต้านการใช้อย่างผิดกฎหมาย (Usurpation) หรือการเลียนแบบ (Imitation) ไม่ว่าจะโดยการระบุชื่อแหล่งกำเนิดอันแท้จริงของสินค้าอย่างถูกต้อง หรือโดยใช้ในลักษณะของคำแปล หรือโดยประกอบด้วยคำว่า “ชนิด” “ประเภท” “ผลิต” “เลียนแบบ” หรือถ้อยคำอื่นที่คล้ายคลึงกันในสินค้านั้น (ข้อ 3)⁹⁹ ลักษณะดังกล่าวเมื่อเทียบกับความตกลงว่าด้วยสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญาที่เกี่ยวกับการค้า (The Agreement on Trade-Related Aspects of Intellectual Property Rights-TRIPs) ข้อ 23.1¹⁰⁰ ที่กำหนดให้บรรดาประเทศสมาชิกต้องบัญญัติกฎหมายเพื่อป้องกันไม่ให้มีการใช้สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ที่ใช้แสดงไวน์ ไปใช้กับสินค้าไวน์ซึ่งไม่ได้มีแหล่งกำเนิดจากสถานที่ที่ระบุไว้ หรือกรณีสุราเช่นเดียวกัน หรือหากเป็นกรณีที่ได้มีการระบุแหล่งกำเนิดอัน

⁹⁸ Lisbon Agreement 1958, Article 8 Legal action required for ensuring the protection of appellations of origin may be taken in each of the countries of the Special Union under the provisions of the national legislation:

1. at the instance of the Competent Authority or at the request of the Public Prosecutor;
2. by any interested party, whether a natural person or a legal entity, whether public or private.

⁹⁹ Lisbon Agreement 1958, Article 3 Protection shall be ensured against any usurpation or imitation, even if the true origin of the product is indicated or if the appellation is used in translated form or accompanied by terms such as “kind,” “type,” “make,” “imitation”, or the like.

¹⁰⁰ TRIPs Agreement 1994, Article 23.1 Each Member shall Provide the Legal Means for Interested Parties to Prevent Use of a Geographical Indication Identifying Wines for Wines not Originating in the Place Indicated by the Geographical Indication in Question or Identifying Spirits for Spirits not Originating in the Place Indicated by the Geographical Indication in Question, Even Where the True Origin of the Goods is Indicated or the Geographical Indication is Used in Translation or Accompanied by Expressions such as “Kind”, “Type”, “Style”, “Imitation” or the Like.

แท้จริงของสินค้าไว้ หรือมีการใช้สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์เป็นคำแปล หรือใช้เป็นสิ่งแสดงประกอบ เช่น คำว่า ชนิด ประเภท แบบ การเลียนแบบ หรือถ้อยคำอื่นใดที่มีลักษณะคล้ายกันก็ต้องห้ามไม่ให้มีการใช้ถ้อยคำดังกล่าวเช่นกัน

เห็นได้ว่า ความตกลงลิสบอนกำหนดความคุ้มครองสินค้าทุกประเภทอยู่ในระดับพิเศษ ขณะที่หลักเกณฑ์ตามความตกลงทริปส์ดังกล่าวจะเป็นผลจากแรงผลักดันของประเทศในกลุ่มสหภาพยุโรปเป็นหลักเพื่อกำหนดให้มีการคุ้มครองในระดับพิเศษเฉพาะสินค้าไวน์และสุราเท่านั้น นั้นแสดงให้เห็นว่า ไม่ว่าจะสินค้าประเภทใดที่ได้รับความคุ้มครองตามความตกลงลิสบอน สินค้านั้นก็ได้รับความคุ้มครองจากการใช้ชื่อที่ได้รับการจดทะเบียน บุคคลอื่นใดไม่มีสิทธิใช้ชื่อดังกล่าว รวมถึงการใช้คำว่า “ชนิด” “ประเภท” “ผลิต” “เลียนแบบ” หรือถ้อยคำอื่นที่คล้ายคลึงกันกับชื่อเครื่องหมายแหล่งกำเนิดที่ได้รับการจดทะเบียนแล้ว จึงเป็นประเด็นที่ต้องทำการวิเคราะห์ถึงความเหมาะสมในการรับความคุ้มครองในลักษณะเครื่องหมายแหล่งกำเนิดอันเป็นการคุ้มครองในระดับพิเศษกับสินค้าทุกประเภทในประเทศไทยต่อไป

1.4 ค่าธรรมเนียมการจดทะเบียนระหว่างประเทศ

ความตกลงลิสบอน กำหนดค่าธรรมเนียมการจดทะเบียนระหว่างประเทศในอัตราเดียว (Single Fee) สำหรับค่าขอจดทะเบียนเครื่องหมายแหล่งกำเนิดแต่ละคำขอ (ข้อ 7(2))¹⁰¹ ขณะที่อัตราค่าธรรมเนียมได้ถูกบัญญัติไว้ในระเบียบข้อบังคับทั่วไป (Common Regulations) กฎข้อ 8(1),(i) กำหนดอัตราค่าธรรมเนียมการจดทะเบียนระหว่างประเทศไว้ค่าขอละ 1,000 สวิสฟรังก์ ขณะที่ค่าธรรมเนียมรายประเทศ (individual fees) ไม่เปิดช่องให้ใช้กับคำขอภายใต้ความตกลงฉบับนี้

การชำระค่าธรรมเนียมให้ชำระต่อหน่วยงานรับจดทะเบียนในประเทศที่ยื่นคำขอ โดยอาจเรียกเก็บค่าธรรมเนียมในอัตราสกุลเงินอื่น ๆ ได้ (ระเบียบข้อบังคับทั่วไปภายใต้ความตกลงลิสบอนและกรรมสารเจนีวา (ระเบียบข้อบังคับทั่วไป กฎข้อ 8 (4))¹⁰²

¹⁰¹ Lisbon Agreement 1958, Article 7(2) A single fee shall be paid for the registration of each appellation of origin.

¹⁰² Common Regulation Under The Lisbon Agreement and The Geneva Act, Rule 8(4) All payments made under these Regulations to the International Bureau shall be in Swiss currency irrespective of the fact that, where the fees are paid through the Competent Authority, such Competent Authority may have collected those fees in another currency.

1.5 การสิ้นสุดความคุ้มครอง

ความตกลงลิสบอนให้สิทธิต่อประเทศสมาชิกที่จะปฏิเสธความคุ้มครองต่อเครื่องหมายแหล่งกำเนิดได้ โดยความในข้อ 5 (3) บรรดาประเทศสมาชิกที่ได้รับแจ้งจากสำนักระหว่างประเทศแห่งองค์การทรัพย์สินทางปัญญาโลก ต้องพิจารณาจับจดทะเบียนเครื่องหมายแหล่งกำเนิดดังกล่าวภายใน 1 ปี นับแต่ได้รับการแจ้งดังกล่าว เว้นแต่ จะปฏิเสธไม่รับขึ้นทะเบียนในระยะเวลาดังกล่าวโดยมีเหตุผลอันสมควร โดยการแจ้งไปยังสำนักระหว่างประเทศแห่งองค์การทรัพย์สินทางปัญญาโลก (ข้อ 5 (3))¹⁰³

ในทางกลับกันย่อมแสดงให้เห็นว่า หากพ้นระยะเวลา 1 ปี นับแต่ได้รับการแจ้งจากสำนักระหว่างประเทศแห่งองค์การทรัพย์สินทางปัญญาโลก แต่หน่วยงานรับจดทะเบียนภายในประเทศไม่ได้แจ้งเหตุแห่งการปฏิเสธภายในเวลาดังกล่าว ย่อมถือว่าเครื่องหมายแหล่งกำเนิดนั้นได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายภายในของประเทศดังกล่าวแล้ว (ข้อ 5 (4))¹⁰⁴

อย่างไรก็ดี สำหรับกรณีที่ประเทศสมาชิกประกาศปฏิเสธการให้ความคุ้มครองเครื่องหมายแหล่งกำเนิดตามประกาศแจ้งของสำนักระหว่างประเทศแห่งองค์การทรัพย์สินทางปัญญาโลก คำประกาศใด ๆ เกี่ยวกับเครื่องหมายแหล่งกำเนิดที่กระทำโดยหน่วยงานรับจดทะเบียนของประเทศที่ไม่ใช่ประเทศแหล่งกำเนิดของสินค้านั้น ให้สำนักระหว่างประเทศแห่งองค์การทรัพย์สินทางปัญญาโลกแจ้งคำประกาศนั้นไปยังหน่วยงานรับจดทะเบียนในประเทศแหล่งกำเนิดของเครื่องหมายแหล่งกำเนิดโดยไม่ชักช้า และเมื่อผู้ยื่นคำขอในประเทศต้นกำเนิดได้รับการแจ้งจากหน่วยรับจดทะเบียนของประเทศต่าง ๆ แล้ว ผู้นั้นอาจใช้กระบวนการเยียวยาทางศาลและกระบวนการทางปกครองตามกฎหมายภายในของประเทศตน เพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าวได้ (ข้อ 5 (5))¹⁰⁵

¹⁰³ Lisbon Agreement 1958, Article 5 (3) The Authority of any country may declare that it cannot ensure the protection of an appellation of origin whose registration has been notified to it, but only in so far as its declaration is notified to the International Bureau, together with an indication of the grounds therefor, within a period of one year from the receipt of the notification of registration, and provided that such declaration is not detrimental, in the country concerned, to the other forms of protection of the appellation which the owner thereof may be entitled to claim under Article 4, above.

¹⁰⁴ Lisbon Agreement 1958, Article 5 (4) Such declaration may not be opposed by the Authorities of the countries of the Union after the expiration of the period of one year provided for in the foregoing paragraph.

¹⁰⁵ Lisbon Agreement 1958, Article 5 (5) The International Bureau shall, as soon as possible, notify the Authority of the country of origin of any declaration made under the terms of paragraph (3) by

อาทิ ลินค้ำ Latour de France / Côtes du Roussillon Villages เป็นลินค้ำไวน์แดงจากประเทศฝรั่งเศส ได้รับความคุ้มครองอย่างเครื่องหมายแหล่งกำเนิด (PDO) และยื่นจดทะเบียนระหว่างประเทศภายใต้ความตกลงลิสบอน ในคำขอจดทะเบียนระหว่างประเทศเลขที่ 702 เมื่อวันที่ 18 มีนาคม ค.ศ. 1985 ขณะที่สาธารณรัฐอิสลามแห่งอิหร่าน (Islamic Republic of Iran) ได้เข้าเป็นสมาชิกโดยการภาคยานุวัติเมื่อวันที่ 9 ธันวาคม ค.ศ. 2005 และมีผลใช้บังคับวันที่ 9 มีนาคม ค.ศ. 2006 ได้ให้การปฏิเสธความคุ้มครองแก่ลินค้ำ Latour de France / Côtes du Roussillon Villages โดยอาศัยเหตุตามมาตรา 5 แห่งกฎหมายชนชาติอิหร่าน (Iranian Law) กล่าวคือ เครื่องหมายแหล่งกำเนิดจะไม่ได้ได้รับความคุ้มครองเนื่องจากขัดต่อหลักศาสนา จริยธรรม หรือความสงบเรียบร้อยของประชาชน นอกจากนี้ การผลิตและจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ยังเป็นความผิดตามประมวลกฎหมายอาญาแห่งรัฐอิสลาม มาตรา 701 – มาตรา 703 เป็นต้น¹⁰⁶ ขณะเดียวกันยังให้การปฏิเสธความคุ้มครองแก่ลินค้ำไวน์แชมเปญ (Champagn) ของประเทศฝรั่งเศส¹⁰⁷ หรือลินค้ำ Prosciutto di Parma หรือรู้จักในชื่อเรียกพาร์มาแฮม จากประเทศอิตาลี ผลิตจากเนื้อหมูซึ่งได้รับการปฏิเสธการคุ้มครองจากสาธารณรัฐอิสลามแห่งอิหร่านเช่นเดียวกัน¹⁰⁸

นอกจากนี้ หากประเด็นเรื่องสิทธิในชื่อเครื่องหมายแหล่งกำเนิด เกิดขึ้นกับประเทศที่สามซึ่งไม่ใช่สมาชิกความตกลงลิสบอน ถ้าเป็นเครื่องหมายแหล่งกำเนิดที่ได้รับการจดทะเบียนระหว่างประเทศแล้ว แต่กลับเป็นเครื่องหมายแหล่งกำเนิดซึ่งประเทศที่สาม (third parties) ได้ใช้ชื่อดังกล่าวมาก่อนที่จะได้ประกาศรับจดทะเบียนระหว่างประเทศ เช่นนี้ หน่วยงาน

the Authority of another country. The interested party, when informed by his national Authority of the declaration made by another country, may resort, in that other country, to all the judicial and administrative remedies open to the nationals of that country.

¹⁰⁶ World Intellectual Property Organization, **Declaration of Refusal of Protection Under Article 5(3) of Lisbon Agreement, Latour de France / Côtes du Roussillon Villages**https://www3.wipo.int/branddb/jsp/data.jsp?TYPE=PDF&SOURCE=LISBON&KEY=RF_658_0702_ir.pdf Retrieved June 2, 2021 from http://www3.wipo.int/branddb/jsp/data.jsp?TYPE=PDF&SOURCE=LISBON&KEY=RF_658_0702_ir.pdf

¹⁰⁷ World Intellectual Property Organization, **Declaration of Refusal of Protection Under Article 5(3) of Lisbon Agreement, Champagn**, Retrieved June 2, 2021 from https://www3.wipo.int/branddb/jsp/data.jsp?TYPE=PDF&SOURCE=LISBON&KEY=RF_65_0231_ir.pdf

¹⁰⁸ World Intellectual Property Organization, **Declaration of Refusal of Protection Under Article 5(3) of Lisbon Agreement, Prosciutto di Parma**, Retrieved June 2, 2021 from https://www3.wipo.int/branddb/jsp/data.jsp?TYPE=PDF&SOURCE=LISBON &KEY=RF_436_0843_ir.pdf

รับจดทะเบียนภายในของประเทศสมาชิกที่ได้รับความคุ้มครองตามความตกลงลิสบอน มีสิทธิให้ประเทศที่สามยุติการใช้ชื่อดังกล่าวภายใน 2 ปี ในเงื่อนไขว่าหน่วยงานรับจดทะเบียนภายในของประเทศที่ได้รับความคุ้มครองต้องแจ้งให้สำนักกระหว่างประเทศแห่งองค์การทรัพย์สินทางปัญญาโลกได้ทราบถึงเรื่องดังกล่าวภายใน 3 เดือน หลังจากระยะเวลา 1 ปี นับแต่ได้มีการแจ้งเกี่ยวกับการจดทะเบียนได้ผ่านพ้นไป (ข้อ 5 (6))¹⁰⁹

2. ระบบจดทะเบียนระหว่างประเทศตามกรมสารเจนีวา

กรมสารเจนีวาแห่งความตกลงลิสบอนว่าด้วยเครื่องหมายแหล่งกำเนิดและสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ (The Geneva Act of The Lisbon Agreement on Appellations of Origin and Geographical Indications) เป็นผลพวงจากความพยายามขององค์การทรัพย์สินทางปัญญาโลกที่ต้องการสร้างความน่าสนใจต่อประเทศอื่น ๆ โดยขยายการคุ้มครองไปยังสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ควบคู่ไปกับเครื่องหมายแหล่งกำเนิดที่มีมาแต่เดิมด้วย เพื่อให้การคุ้มครองในระดับประเทศหรือในระดับภูมิภาคที่มีอยู่ในปัจจุบันนี้ ได้ประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นจึงตรากรมสารฉบับนี้ขึ้น

ในส่วนนี้คณะผู้วิจัยได้นำเสนอเนื้อหาแบ่งออกเป็น 5 หัวข้อ ได้แก่ 1) การเข้าเป็นภาคีกรมสารเจนีวา 2) การให้ความคุ้มครอง 3) การคุ้มครองในระดับพิเศษ 4) ค่าธรรมเนียมการจดทะเบียนระหว่างประเทศ และ 5) การสิ้นสุดความคุ้มครอง

2.1 การเข้าเป็นภาคีกรมสารเจนีวา

กรมสารเจนีวากำหนดวิธีการเข้าเป็นภาคีไว้ 3 วิธี¹¹⁰ ดังนี้ 1) กรณีรัฐใด ๆ ที่เป็นภาคีแห่งอนุสัญญากรุงปารีส อาจลงนามและเข้าเป็นภาคีตามกรมสารฉบับนี้ได้ 2) รัฐใด ๆ ที่

¹⁰⁹ Lisbon Agreement 1958, Article 5 (6) If an appellation which has been granted protection in a given country pursuant to notification of its international registration has already been used by third parties in that country from a date prior to such notification, the competent Authority of the said country shall have the right to grant to such third parties a period not exceeding two years to terminate such use, on condition that it advise the International Bureau accordingly during the three months following the expiration of the period of one year provided for in paragraph (3), above.

¹¹⁰ Geneva Act 2015, Article 28 (1) [Eligibility] Subject to Article 29 and paragraphs (2) and (3) of the present Article,

(i) any State which is party to the Paris Convention may sign and become party to this Act;

เป็นภาคีแห่งองค์การทรัพย์สินทางปัญญาโลกอาจลงนามและเข้าเป็นภาคีตามกรรมสารฉบับนี้ได้ หากแสดงให้เห็นได้ว่ากฎหมายภายในของประเทศสอดคล้องกับอนุสัญญากรุงปารีสว่าด้วยเครื่องหมายแหล่งกำเนิด สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ และเครื่องหมายการค้า และ 3) บรรดาองค์การระหว่างรัฐบาล (Intergovernmental Organization) อาจลงนามและเข้าเป็นภาคีตามกรรมสารฉบับนี้ได้ ต่อเมื่อมีรัฐอย่างน้อย 1 รัฐขององค์การระหว่างรัฐบาลนั้นเป็นภาคีแห่งอนุสัญญากรุงปารีสและองค์การระหว่างรัฐบาลสามารถแสดงให้เห็นว่า รัฐดังกล่าวมีอำนาจตามกฎหมายภายในที่รองรับต่อการเข้าร่วมเป็นภาคีกรรมสารฉบับนี้และมีกฎหมายรองรับการคุ้มครองสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ (ข้อ 28 (1))

ทั้งนี้ บรรดารัฐต่าง ๆ หรือองค์การระหว่างรัฐบาลตามที่กล่าวมาข้างต้นจำเป็นต้องเลือกใช้วิธีการเข้าเป็นภาคีตามหลักการทั่วไปของกฎหมายระหว่างประเทศ กล่าวคือ หากรัฐหรือองค์การระหว่างรัฐบาลได้ลงนามกรรมสารฉบับนี้แล้ว ให้ใช้การให้สัตยาบันสาร หากกรณียังไม่ได้ลงนามจำเป็นต้องให้ตราสารภาคยานุวัติ (ข้อ 28(2))¹¹¹ เมื่อดำเนินการเช่นนั้นแล้ว โดยทั่วไปการยื่นสัตยาบันสาร หรือการยื่นตราสารภาคยานุวัติจะมีผลบังคับใช้นับแต่วันที่มีการยื่น (ข้อ 28(3)(a))¹¹² อย่างไรก็ตาม ข้อ 28 (3), (b)¹¹³ กำหนดข้อยกเว้นกรณีถ้าวันที่องค์การ

(ii) any other State member of the Organization may sign and become party to this Act if it declares that its legislation complies with the provisions of the Paris Convention concerning appellations of origin, geographical indications and trademarks;

(iii) any intergovernmental organization may sign and become party to this Act, provided that at least one member State of that intergovernmental organization is party to the Paris Convention and provided that the intergovernmental organization declares that it has been duly authorized, in accordance with its internal procedures, to become party to this Act and that, under the constituting treaty of the intergovernmental organization, legislation applies under which regional titles of protection can be obtained in respect of geographical indications.

¹¹¹ Geneva Act 2015, Article 28 (2) [Ratification or Accession] Any State or intergovernmental organization referred to in paragraph (1) may deposit

- (i) an instrument of ratification, if it has signed this Act; or
- (ii) an instrument of accession, if it has not signed this Act.

¹¹² Geneva Act 2015, Article 28 (3)(a) Subject to subparagraph (b), the effective date of the deposit of an instrument of ratification or accession shall be the date on which that instrument is deposited.

¹¹³ Geneva Act 2015, Article 28 (3)(b) The effective date of the deposit of the instrument of ratification or accession of any State that is a member State of an intergovernmental organization and in respect of which the protection of appellations of origin or geographical indications can only be obtained

ระหว่างรัฐบาล ยื่นสัตยาบันสารหรือตราสารภาคยานุวัติมีกำหนดล่าช้ากว่าวันที่รัฐสมาชิกแห่งองค์การระหว่างรัฐบาลนั้นได้ยื่นไว้ เช่นนี้ ให้การยื่นสัตยาบันสารหรือตราสารภาคยานุวัติของรัฐซึ่งเป็นสมาชิกแห่งองค์การระหว่างรัฐบาลนั้น มีผลบังคับใช้ในวันที่ยื่นสัตยาบันสารหรือตราสารภาคยานุวัติ และเมื่อมีประเทศหรือองค์การระหว่างรัฐบาล ได้ยื่นสัตยาบันสารหรือตราสารภาคยานุวัติ ครบจำนวน 5 รัฐหรือองค์การระหว่างรัฐบาลนั้นแล้ว กรรมาสารฉบับนี้จะมีผลใช้บังคับภายใน 3 เดือน (ข้อ 29 (2))¹¹⁴

กรณีประเทศหรือองค์การระหว่างรัฐบาลใด ๆ เข้าเป็นสมาชิกโดยการภาคยานุวัติ ประเทศหรือองค์การระหว่างรัฐบาลดังกล่าวต้องดำเนินการแจ้งชื่อและรายละเอียดการติดต่อของหน่วยงานรับผิดชอบในประเทศ ไปยังสำนักระหว่างประเทศแห่งองค์การทรัพย์สินทางปัญญาโลก และจำต้องให้ความสะดวกต่อประเทศสมาชิกอื่นในขั้นตอนการรับรู้ข้อมูลต่าง ๆ เกี่ยวกับการบังคับสิทธิในเครื่องหมายแหล่งกำเนิดและสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ (ระเบียบภายใต้กรรมาสารเจนีวา กฎข้อ 4(1))¹¹⁵

2.2 การให้ความคุ้มครอง

ในส่วนนี้นำเสนอข้อมูล 1) ประเภทของการขอรับความคุ้มครอง 2) การจดทะเบียนระหว่างประเทศ รายละเอียดดังนี้

on the basis of legislation applying between the member States of the intergovernmental organization shall be the date on which the instrument of ratification or accession of that intergovernmental organization is deposited, if that date is later than the date on which the instrument of the said State has been deposited. However, this subparagraph does not apply with regard to States that are party to the Lisbon Agreement or the 1967 Act and shall be without prejudice to the application of Article 31 with regard to such States.

¹¹⁴ Geneva Act 2015, Article 29 (2) [Entry into Force of This Act] This Act shall enter into force three months after five eligible parties referred to in Article 2.8 have deposited their instruments of ratification or accession.

¹¹⁵ Regulations Under The Geneva Act, Rule 4 (1) [Notification to the International Bureau] Upon accession, each Contracting Party shall notify the International Bureau of the name and contact details of its Competent Authority, i.e. the authority it has designated to present applications and other notifications to, and receive notifications from, the International Bureau. In addition, such Competent Authority shall make available information on the applicable procedures in the Contracting Party for the enforcement of rights in appellations of origin and geographical indications.

2.2.1 ประเภทของการขอรับความคุ้มครอง

กรรมสารฉบับนี้ขยายความคุ้มครองจากความตกลงลิสบอนที่คุ้มครองเครื่องหมายแหล่งกำเนิดเพียงลักษณะเดียว มาเป็นให้การคุ้มครองทั้งเครื่องหมายแหล่งกำเนิดและสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ โดยกำหนดนิยามไว้เป็นการเฉพาะในข้อ 2 (1)¹¹⁶ กล่าวคือ

เครื่องหมายแหล่งกำเนิด หมายถึง บรรดาชื่อที่ได้รับการคุ้มครองในประเทศแหล่งกำเนิดซึ่งเป็นสมาชิกแห่งความตกลงนี้ อันประกอบด้วยชื่อทางภูมิศาสตร์ หรือชื่ออื่นใด อันบ่งบอกถึงแหล่งภูมิศาสตร์นั้น เพื่อใช้แสดงให้เห็นว่าสินค้าจากแหล่งกำเนิดนั้นมีชื่อเสียงจากการที่สินค้านั้นมีคุณภาพหรือคุณลักษณะเฉพาะ (characteristics of the good are due exclusively) อันสืบเนื่องมาจากปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมทางภูมิศาสตร์ของพื้นที่แหล่งกำเนิด รวมถึงปัจจัยทางธรรมชาติและปัจจัยจากมนุษย์ด้วย (ข้อ 2(1)(i))¹¹⁷

สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ หมายถึง สิ่งบ่งชี้ใด ๆ ที่ได้รับความคุ้มครองในประเทศแหล่งกำเนิดซึ่งเป็นสมาชิกแห่งความตกลงนี้ อันประกอบด้วยชื่อทางภูมิศาสตร์ หรือสิ่งบ่งชี้อื่นใดอันบ่งบอกถึงแหล่งภูมิศาสตร์นั้น เพื่อใช้แสดงให้เห็นคุณภาพ ชื่อเสียง หรือคุณลักษณะอื่นใดของสินค้า เป็นผลสืบเนื่องมาจากแหล่งกำเนิดทางภูมิศาสตร์ของสินค้านั้น (ข้อ 2(1)(ii))

พื้นที่แหล่งกำเนิดทางภูมิศาสตร์ตามความข้างต้น อาจประกอบไปด้วยดินแดนในประเทศแหล่งกำเนิดซึ่งเป็นสมาชิกแห่งความตกลงนี้ หรือแคว้น หรือท้องถิ่น หรือสถานที่อันเป็นประเทศแหล่งกำเนิดซึ่งเป็นสมาชิกแห่งความตกลงนี้ ทั้งนี้ ยังรวมไปถึงคำขอจดทะเบียนเกี่ยวกับพื้นที่แหล่งกำเนิดทางภูมิศาสตร์ของบรรดาประเทศสมาชิกอื่น หรือครอบคลุม

¹¹⁶ Geneva Act 2015, Article 2 (1) [Appellations of Origin and Geographical Indications] This Act applies in respect of:

(i) any denomination protected in the Contracting Party of Origin consisting of or containing the name of a geographical area, or another denomination known as referring to such area, which serves to designate a good as originating in that geographical area, where the quality or characteristics of the good are due exclusively or essentially to the geographical environment, including natural and human factors, and which has given the good its reputation; as well as

(ii) any indication protected in the Contracting Party of Origin consisting of or containing the name of a geographical area, or another indication known as referring to such area, which identifies a good as originating in that geographical area, where a given quality, reputation or other characteristic of the good is essentially attributable to its geographical origin.

¹¹⁷ หลักการข้อนี้สอดคล้องกับนิยามคำว่า “เครื่องหมายแหล่งกำเนิด” ในความตกลงลิสบอน ข้อ 2(1))

พื้นที่ของประเทศสมาชิกอื่น หรือเป็นพื้นที่ติดกับประเทศสมาชิกอื่น (Trans-border Geographical Area) หรือเป็นส่วนหนึ่งของพื้นที่ดังกล่าวมา (ข้อ 2(2))¹¹⁸

2.2.2 การจดทะเบียนระหว่างประเทศ

การยื่นขอจดทะเบียนระหว่างประเทศในเครื่องหมายแหล่งกำเนิดและสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ ต้องได้ความว่าเครื่องหมายแหล่งกำเนิดและสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์นั้นได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายภายในของประเทศสมาชิคนั้นแล้ว (ข้อ 9)¹¹⁹ ไม่ว่ากฎหมายภายในของประเทศสมาชิกจะกำหนดความคุ้มครองไว้ในลักษณะใด แต่ต้องสอดคล้องกับบทบัญญัติแห่งกรมสารฉบับนี้ (ข้อ 10(1))¹²⁰ อีกทั้งการคุ้มครองภายใต้กรมสารฉบับนี้ย่อมไม่ส่งผลกระทบต่อลักษณะการคุ้มครองในเครื่องหมายแหล่งกำเนิดหรือสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ตามกฎหมายภายในของประเทศสมาชิกหรือกฎหมายภายในภูมิภาคของตนหรือภายใต้ความตกลง

¹¹⁸ Geneva Act 2015, Article 2 (2) [Possible Geographical Areas of Origin] A geographical area of origin as described in paragraph (1) may consist of the entire territory of the Contracting Party of Origin or a region, locality or place in the Contracting Party of Origin. This does not exclude the application of this Act in respect of a geographical area of origin, as described in paragraph (1), consisting of a trans-border geographical area, or a part thereof.

¹¹⁹ Geneva Act 2015, Article 9 Each Contracting Party shall protect registered appellations of origin and geographical indications on its territory, within its own legal system and practice but in accordance with the terms of this Act, subject to any refusal, renunciation, invalidation or cancellation that may become effective with respect to its territory, and on the understanding that Contracting Parties that do not distinguish in their national or regional legislation as between appellations of origin and geographical indications shall not be required to introduce such a distinction into their national or regional legislation.

¹²⁰ Geneva Act 2015, Article 10(1) [Form of Legal Protection] Each Contracting Party shall be free to choose the type of legislation under which it establishes the protection stipulated in this Act, provided that such legislation meets the substantive requirements of this Act.

ระหว่างประเทศฉบับอื่น ๆ (ข้อ 10 (2))¹²¹ ประกอบกับกรรมสารฉบับนี้จะไม่ส่งผลทำให้พันธะกรรมของประเศสมาชิกที่มีต่อตราสารระหว่างประเทศฉบับอื่น ๆ ด้อยสิทธิลง (ข้อ 10 (3))¹²²

นั่นแสดงให้เห็นว่า การเข้าเป็นสมาชิกกรรมสารเจนีวา ไม่ได้ส่งผลต่อการถูกบังคับให้ต้องคุ้มครองทั้งเครื่องหมายแหล่งกำเนิดและสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ควบคู่กัน แต่ขึ้นอยู่กับกฎหมายภายในของประเทศนั้น ๆ ว่าให้การคุ้มครองสินค้าในลักษณะใด แต่สภาพบังคับแห่งกรรมสารนี้ก็ไม่ได้ตัดสิทธิต่อการที่ประเทศสมาชิกหนึ่ง ๆ ที่มีกฎหมายคุ้มครองเครื่องหมายแหล่งกำเนิดจะขอรับความคุ้มครองยังประเทศสมาชิกอื่นที่มีกฎหมายคุ้มครองเฉพาะสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ กล่าวคือ ประเทศที่ให้ความคุ้มครองแก่สินค้าแบบเครื่องหมายแหล่งกำเนิดหากนำมาขอรับความคุ้มครองในประเทศสมาชิกอื่น ๆ ที่มีกฎหมายให้ความคุ้มครองแบบสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์เท่านั้น สินค้าดังกล่าวย่อมต้องได้รับความคุ้มครองอย่างสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์นั่นเอง

เมื่อประเทศสมาชิกแห่งกรรมสารนี้ประสงค์จะยื่นขอจดทะเบียนระหว่างประเทศเพื่อขอรับความคุ้มครองในประเทศสมาชิกแห่งกรรมสารนี้ ให้ยื่นคำขอจดทะเบียนระหว่างประเทศ ต่อหน่วยงานรับจดทะเบียนในประเทศ (Competent Authority) (ข้อ 5(2))¹²³ เพื่อดำเนินการส่งคำขอดังกล่าวไปยังสำนักกระหว่างประเทศแห่งองค์การทรัพย์สินทางปัญญาโลกเพื่อลงบันทึกลงในระบบทะเบียน (ข้อ 6(1))¹²⁴ โดยคำขอจดทะเบียนต้องกรอกรายละเอียด

¹²¹ Geneva Act 2015, Article 10 (2) [Protection Under Other Instruments] The provisions of this Act shall not in any way affect any other protection a Contracting Party may accord in respect of registered appellations of origin or registered geographical indications under its national or regional legislation, or under other international instruments.

¹²² Geneva Act 2015, Article 10 (3) [Relation to Other Instruments] Nothing in this Act shall derogate from any obligations that Contracting Parties have to each other under any other international instruments, nor shall it prejudice any rights that a Contracting Party has under any other international instruments.

¹²³ Geneva Act 2015, Article 5 (2) [Application Filed by Competent Authority] Subject to paragraph (3), the application for the international registration of an appellation of origin or a geographical indication shall be filed by the Competent Authority in the name of: ...

¹²⁴ Geneva Act 2015, Article 6 (1) [Formal Examination by the International Bureau] Upon receipt of an application for the international registration of an appellation of origin or a geographical indication in due form, as specified in the Regulations, the International Bureau shall register the appellation of origin, or the geographical indication, in the International Register.

ในแบบฟอร์มที่สำนักระหว่างประเทศแห่งองค์การทรัพย์สินทางปัญญาโลกเป็นผู้กำหนดและให้
หน่วยงานรับจดทะเบียนในประเทศลงนาม (ระเบียบภายใต้กรรมสารเจนีวา กฎข้อ 5 (1))¹²⁵

เนื้อหาในคำขอจดทะเบียนระหว่างประเทศต้องประกอบด้วยสาระสำคัญ
ดังนี้ (ระเบียบภายใต้กรรมสารเจนีวา กฎข้อ 5 (2),(a))¹²⁶

(i) ประเทศแหล่งกำเนิดซึ่งเป็นสมาชิกกรรมสารฉบับนี้

(ii) หน่วยงานรับจดทะเบียนในประเทศต้องแสดงรายละเอียดเกี่ยวกับผู้ยื่นขอ
จดทะเบียนระหว่างประเทศ ไม่ว่าจะเป็นผู้ได้รับประโยชน์จากการใช้เครื่องหมายแหล่งกำเนิด
หรือสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ ไม่ว่าจะเป็นบุคคลธรรมดาหรือนิติบุคคล หรือบุคคลที่ถือสิทธิใน

¹²⁵ Regulations Under The Geneva Act, Rule 5 (1) (1) [Filing] The application shall be filed with the International Bureau on the Official Form provided to that end and shall be signed by the Competent Authority presenting it or, in the case of Article 5(3), the beneficiaries or the natural person or legal entity referred to in Article 5(2)(ii).

¹²⁶ Regulations Under The Geneva Act, Rule 5 (2) [Application – Mandatory Contents]

(a) The application shall indicate:

(i) the Contracting Party of Origin;

(ii) the Competent Authority presenting the application or, in the case of Article 5(3), details identifying the beneficiaries or the natural person or legal entity referred to in Article 5(2)(ii);

(iii) the beneficiaries, designated collectively or, where collective designation is not possible, by name, or the natural person or legal entity having legal standing under the law of the Contracting Party of Origin to assert the rights of the beneficiaries or other rights in the appellation of origin or the geographical indication;

(iv) the appellation of origin or the geographical indication for which registration is sought, in the official language of the Contracting Party of Origin or, where the Contracting Party of Origin has more than one official language, in the official language or languages in which the appellation of origin or the geographical indication is contained in the registration, act or decision, by virtue of which protection is granted in the Contracting Party of Origin;

(v) the good or goods to which the appellation of origin, or the geographical indication, applies, as precisely as possible;

(vi) the geographical area of origin or the geographical area of production of the good or goods;

(vii) the identifying details, including the date of the registration, the legislative or administrative act, or the judicial or administrative decision, by virtue of which protection is granted to the appellation of origin, or to the geographical indication, in the Contracting Party of Origin

เครื่องหมายแหล่งกำเนิดหรือสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ ไม่ว่าจะ เป็นบุคคลธรรมดาหรือนิติบุคคลในประเทศแหล่งกำเนิดซึ่งเป็นสมาชิกแห่งความตกลงนี้

(iii) ผู้รับประโยชน์ที่ใช้ชื่อร่วมกัน หรือในกรณีที่ไม่สามารถระบุชื่อร่วมกันได้ หรือบุคคลธรรมดาหรือนิติบุคคลที่มีสถานะทางกฎหมายภายใต้กฎหมายของประเทศแหล่งกำเนิดซึ่งเป็นสมาชิกกรรมสารเจนีวา เพื่อยืนยันสิทธิของผู้รับประโยชน์หรือสิทธิอื่นในเครื่องหมายแหล่งกำเนิดหรือสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์

(iv) ชื่อเครื่องหมายแหล่งกำเนิดหรือสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ที่ประสงค์จะได้รับการจดทะเบียนในภาษาทางการของประเทศแหล่งกำเนิดซึ่งเป็นสมาชิกกรรมสารเจนีวา หรือในกรณีที่ประเทศแหล่งกำเนิดซึ่งเป็นสมาชิกกรรมสารเจนีวานั้นมีภาษาทางการมากกว่าหนึ่งภาษา หรือเป็นภาษาที่เครื่องหมายแหล่งกำเนิดหรือสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์นั้นใช้ในการจดทะเบียนในประเทศแหล่งกำเนิดซึ่งเป็นสมาชิกกรรมสารเจนีวา

(v) ลินค้ำที่ใช้เครื่องหมายแหล่งกำเนิดหรือสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์

(vi) แหล่งกำเนิดทางภูมิศาสตร์ หรือแหล่งภูมิศาสตร์ที่ผลิตลินค้ำนั้น

(vii) แสดงรายละเอียดเกี่ยวกับวันที่จดทะเบียน ชื่อบทกฎหมายหรือการกระทำในทางปกครองที่ให้ความคุ้มครองแก่เครื่องหมายแหล่งกำเนิดหรือสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์นั้น หรือเป็นการคุ้มครองโดยคำตัดสินของศาล หรือคำตัดสินโดยฝ่ายปกครองในประเทศแหล่งกำเนิดซึ่งเป็นสมาชิกกรรมสารเจนีวา

คำขอจดทะเบียนระบุว่าประเทศให้ใช้ภาษาอังกฤษ ภาษาฝรั่งเศส หรือภาษาสเปน (ระเบียบภายใต้กรรมสารเจนีวา กฎข้อ 3 (1))¹²⁷ ถ้าประเทศที่ขอจดทะเบียน ไม่ใช่อักษรละติน คำขอดังกล่าวต้องระบุชื่อของผู้ยื่นขอจดทะเบียนระหว่างประเทศ ไม่ว่าจะ เป็นผู้ได้รับประโยชน์จากการใช้เครื่องหมายแหล่งกำเนิดหรือสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ ไม่ว่าจะ เป็นบุคคลธรรมดาหรือนิติบุคคลในลักษณะเขียนทับศัพท์ โดยใช้การออกเสียงตามภาษาที่ใช้ในคำขอจดทะเบียน (กฎข้อ 5 (2),(b))¹²⁸

¹²⁷ Regulations Under The Geneva Act, Rule 3 (1) (1) [Application] The application shall be in English, French or Spanish.

¹²⁸ Regulations Under The Geneva Act, Rule 5 (2) (b) If they are not in Latin characters, the application shall include a transliteration of the names of the beneficiaries or the natural person or legal entity referred to in Article 5(2)(ii), of the geographical area of origin, and of the appellation of origin or the geographical indication for which registration is sought. The transliteration shall use the phonetics of the language of the application.

หากพบว่าคำขอดังกล่าวมีความผิดปกติบางประการเกี่ยวกับภาษาทางการที่ใช้ หรือรายละเอียดที่ต้องแสดงไว้ในคำขอ เช่นนี้ให้ยืดเวลาการจดทะเบียนออกไปและให้เชิญหน่วยงานรับจดทะเบียนในประเทศ หรือผู้ได้รับประโยชน์จากการใช้เครื่องหมายแหล่งกำเนิดหรือสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ ไม่ว่าจะเป็นคนบุคคลธรรมดาหรือนิติบุคคล แล้วแต่กรณี เพื่อมาแก้ไขความผิดพลาดดังกล่าวภายใน 3 เดือนนับจากหนังสือเชิญได้ส่งออกไป (ระเบียบภายใต้กรรมสารเจนีวา กฎข้อ 6 (1),(a))¹²⁹

หากไม่มีการตอบรับหนังสือเชิญดังกล่าวภายใน 2 เดือนนับแต่ออกหนังสือ นั้น ให้สำนักระหว่างประเทศแห่งองค์การทรัพย์สินทางปัญญาโลกส่งหนังสือแจ้งเตือนไปอีกครั้ง แต่หนังสือแจ้งเตือนนี้ไม่มีผลให้ระยะเวลา 3 เดือนข้างต้นนี้ขยายออกไป (ระเบียบภายใต้กรรมสารเจนีวา กฎข้อ 6 (1),(b))¹³⁰

เมื่อครบระยะเวลา 3 เดือน แล้ว สำนักระหว่างประเทศแห่งองค์การทรัพย์สินทางปัญญาโลก ยังไม่ได้รับการแก้ไขรายละเอียดในคำขอจดทะเบียนระหว่างประเทศ คำขอดังกล่าวย่อมถูกปฏิเสธ (reject) และให้สำนักระหว่างประเทศแห่งองค์การทรัพย์สินทางปัญญาโลกแจ้งไปยังผู้ยื่นคำขอ (ระเบียบภายใต้กรรมสารเจนีวา กฎข้อ 6 (1),(c))¹³¹ และให้คืน

¹²⁹ Regulations Under The Geneva Act, Rule 6 (1) [Examination of the Application and Correction of Irregularities]

(a) Subject to paragraph (2), if the International Bureau finds that an application does not satisfy the conditions set out in Rule 3(1) or Rule 5, it shall defer registration and invite the Competent Authority or, in the case of Article 5(3), the beneficiaries or the natural person or legal entity referred to in Article 5(2)(ii), to remedy the irregularity found within a period of three months from the date on which the invitation was sent.

¹³⁰ Regulations Under The Geneva Act, Rule 6 (1) (b) If the irregularity found is not corrected within two months of the date of the invitation referred to in subparagraph (a), the International Bureau shall send a reminder of its invitation. The sending of such a reminder shall have no effect on the three-month period referred to in subparagraph (a).

¹³¹ Regulations Under The Geneva Act, Rule 6 (1) (c) If the correction of the irregularity is not received by the International Bureau within the three-month period referred to in subparagraph (a), the application shall, subject to subparagraph (d), be rejected by the International Bureau, which shall inform the Competent Authority or, in the case of Article 5(3), the beneficiaries or the natural person or legal entity referred to in Article 5(2)(ii) as well as the Competent Authority, accordingly.

ค่าธรรมเนียมยื่นจดทะเบียนเครื่องหมายการค้าของอัตราค่าธรรมเนียมการจดทะเบียนที่บัญญัติไว้ในกฎข้อ 8 (ระเบียบภายใต้กรรมสารเจนีวา กฎข้อ 6 (1),(e))¹³²

อย่างไรก็ดี หากผู้ยื่นคำขอไม่ใช่บุคคลตามที่กรรมสารฉบับนี้ให้สิทธิไว้ สำนักระหว่างประเทศแห่งองค์การทรัพย์สินทางปัญญาโลกไม่จำเป็นต้องพิจารณาคำขอดังกล่าวและไม่จำเป็นต้องส่งคำวินิจฉัยกลับไปยังผู้ยื่นคำขอ (ระเบียบภายใต้กรรมสารเจนีวา กฎข้อ 6 (2))¹³³

เมื่อสำนักระหว่างประเทศแห่งองค์การทรัพย์สินทางปัญญาโลกเห็นว่าคำขอจดทะเบียนระหว่างประเทศถูกต้องตามเงื่อนไขที่กำหนดไว้ ให้นำเครื่องหมายแหล่งกำเนิดหรือสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์นั้นลงไว้ในระบบทะเบียนระหว่างประเทศ (ระเบียบภายใต้กรรมสารเจนีวา ข้อ 7(1)(a))¹³⁴ และให้ถือว่าวันจดทะเบียนระหว่างประเทศคือวันที่สำนักระหว่างประเทศแห่งองค์การทรัพย์สินทางปัญญาโลกได้รับคำขอจดทะเบียนนั้น (ข้อ 6(2))¹³⁵

ขณะที่คำขอจดทะเบียนที่ปรากฏว่าขาดรายละเอียดสำคัญดังต่อไปนี้ ให้ถือว่าวันจดทะเบียนระหว่างประเทศได้แก่วันที่สำนักระหว่างประเทศแห่งองค์การทรัพย์สินทางปัญญาโลกได้รับรายละเอียดนั้นครบถ้วน (ข้อ 6(3))¹³⁶

¹³² Regulations Under The Geneva Act, Rule 6 (1)(e) Where, in accordance with subparagraph (c), the application is rejected, the International Bureau shall refund the fees paid in respect of the application, after deduction of an amount corresponding to half the registration fee referred to in Rule 8.

¹³³ Regulations Under The Geneva Act, Rule 6 (2) [Application Not Considered as Such] If the application is not filed by the Competent Authority of the Contracting Party of Origin or, in the case of Article 5(3), the beneficiaries or the natural person or legal entity referred to in Article 5(2)(ii), it shall not be considered as such by the International Bureau and shall be returned to the sender.

¹³⁴ Regulations Under The Geneva Act, Rule 6 (1) [Registration] (a) Where the International Bureau finds that the application satisfies the conditions set out in Rules 3(1) and 5, it shall enter the appellation of origin or the geographical indication in the International Register.

¹³⁵ Geneva Act 2015, Article 6 (2) [Date of International Registration] Subject to paragraph (3), the date of the international registration shall be the date on which the application was received by the International Bureau.

¹³⁶ Geneva Act 2015, Article 6 (3) [Date of International Registration Where Particulars Missing] Where the application does not contain all the following particulars:

(i) the identification of the Competent Authority or, in the case of Article 5(3), the applicant or applicants;

(ii) the details identifying the beneficiaries and, where applicable, the natural person or legal entity referred to in Article 5(2)(ii);

(i) เลขประจำตัวของหน่วยงานรับจดทะเบียนในประเทศ หรือเลขประจำตัวของผู้ยื่นคำขอในกรณีเป็นผู้ใช้ประโยชน์ในเครื่องหมายแหล่งกำเนิดหรือสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ไม่ว่าจะเป็นบุคคลธรรมดาหรือนิติบุคคลตามความในข้อ 5 (3)

(ii) รายละเอียดเกี่ยวกับผู้ใช้ประโยชน์ในเครื่องหมายแหล่งกำเนิดหรือสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ และบุคคลที่ถือสิทธิในเครื่องหมายแหล่งกำเนิดหรือสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ไม่ว่าจะเป็นธรรมดาหรือนิติบุคคลในประเทศแหล่งกำเนิดของสินค้า

(iii) รายละเอียดเกี่ยวกับเครื่องหมายแหล่งกำเนิดหรือสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ และ

(iv) ไม่ปรากฏว่าเครื่องหมายแหล่งกำเนิดและสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์นั้นใช้กับสินค้าใด

เมื่อสำนักระหว่างประเทศแห่งองค์การทรัพย์สินทางปัญญาโลกรับจดทะเบียนคำขอดังกล่าวแล้ว ต้องเผยแพร่คำขอจดทะเบียนระหว่างประเทศในแต่ละคำขอโดยไม่มีชักช้า และให้แจ้งไปยังหน่วยงานรับจดทะเบียนในประเทศสมาชิกทุกประเทศ (ข้อ 6(4))¹³⁷ และส่งใบรับรองการจดทะเบียนระหว่างประเทศ (Certificate of International Registration) ไปยังหน่วยงานรับจดทะเบียนในประเทศแหล่งกำเนิด (ระเบียบภายใต้กรรมสารเจนีวา กฎข้อ 7(3))¹³⁸ ในการนี้ส่งผลให้เครื่องหมายแหล่งกำเนิดหรือสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ที่ได้รับความคุ้มครองแล้วจะไม่ตกเป็นชื่อสามัญ (Generic) ในประเทศสมาชิกอื่น ๆ ที่ให้ความคุ้มครอง

(iii) the appellation of origin, or the geographical indication, for which international registration is sought;

(iv) the good or goods to which the appellation of origin, or the geographical indication, applies; the date of the international registration shall be the date on which the last of the missing particulars is received by the International Bureau.

¹³⁷ Geneva Act 2015, Article 6 (4) [Publication and Notification of International Registrations] The International Bureau shall, without delay, publish each international registration and notify the Competent Authority of each Contracting Party of the international registration.

¹³⁸ Regulations Under The Geneva Act, Rule 7 (3) [Certificate and Notification] The International Bureau shall:

(i) send a certificate of international registration to the Competent Authority of the Contracting Party of Origin or, in the case of Article 5(3), to the beneficiaries or the natural person or legal entity referred to in Article 5(2)(ii) that requested the registration; and

(ii) notify the international registration to the Competent Authority of each Contracting Party

ตราบเท่าที่เครื่องหมายแหล่งกำเนิดหรือสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์นั้น ยังได้รับความคุ้มครองในประเทศต้นกำเนิด (ข้อ 12)¹³⁹

นอกจากนี้ เมื่อเครื่องหมายแหล่งกำเนิดหรือสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ได้รับความคุ้มครองแล้ว บรรดาประเทศสมาชิกจำเป็นต้องตรากฎหมายเพื่อป้องกันการใช้เครื่องหมายแหล่งกำเนิดหรือสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ กับสินค้าประเภทเดียวกันกับเครื่องหมายแหล่งกำเนิดหรือสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์แต่สินค้านั้นไม่ได้มีแหล่งกำเนิดที่แท้จริงในแหล่งภูมิศาสตร์อันเป็นถิ่นกำเนิดของเครื่องหมายแหล่งกำเนิดหรือสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์นั้น หรือเป็นการใช้ที่ไม่สอดคล้องกับหลักเกณฑ์การใช้เครื่องหมายแหล่งกำเนิดหรือสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ (ข้อ 11(1)(a)(i)) หรือป้องกันการใช้กับสินค้าคนละประเภทกับเครื่องหมายแหล่งกำเนิดหรือสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ที่ใช้กับสินค้าหรือบริการที่ได้รับความคุ้มครอง ถ้าการใช้ดังกล่าวบ่งบอกหรือแสดงถึงความเชื่อมโยงระหว่างสินค้าหรือบริการและบุคคลที่ได้รับการประโยชน์จากการใช้เครื่องหมายแหล่งกำเนิดหรือสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ และการใช้ในลักษณะดังกล่าวอาจก่อให้เกิดความเสียหายต่อประโยชน์ของบุคคลนั้น เพราะความมีชื่อเสียงของเครื่องหมายแหล่งกำเนิดหรือสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ในประเทศสมาชิก การใช้งานลักษณะดังกล่าวอาจก่อให้เกิดความเสียหายในลักษณะการกระทำที่ไม่เป็นธรรม (unfair manner) หรือได้เปรียบจากความมีชื่อเสียงอย่างไม่เป็นธรรม (unfair advantage of, that reputation) (ข้อ 11(1)(a)(ii)) หรือเพื่อป้องกันการกระทำอื่นใดอันเป็นการทำให้สับสนหลงผิดต่อผู้บริโภคในแหล่งกำเนิดที่แท้จริงแหล่งที่มา หรือลักษณะของสินค้า (ข้อ 11(1)(b))¹⁴⁰

¹³⁹ Geneva Act 2015, Article 12 Subject to the provisions of this Act, registered appellations of origin and registered geographical indications cannot be considered to have become generic² in a Contracting Party.

¹⁴⁰ Geneva Act 2015, Article 11 (1) [Content of Protection] Subject to the provisions of this Act, in respect of a registered appellation of origin or a registered geographical indication, each Contracting Party shall provide the legal means to prevent:

(a) use of the appellation of origin or the geographical indication

(i) in respect of goods of the same kind as those to which the appellation of origin or the geographical indication applies, not originating in the geographical area of origin or not complying with any other applicable requirements for using the appellation of origin or the geographical indication;

(ii) in respect of goods that are not of the same kind as those to which the appellation of origin or geographical indication applies or services, if such use would indicate or suggest a connection between those goods or services and the beneficiaries of the appellation of origin or the geographical indication,

ขั้นตอนสุดท้ายเมื่อเครื่องหมายแหล่งกำเนิดหรือสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ได้รับความคุ้มครองระหว่างประเทศตามกรมสารฉบับนี้แล้ว หน่วยงานรับจดทะเบียนในประเทศสมาชิกต่าง ๆ อาจให้ถ้อยแถลงเพิ่มเติม (Optional Statement) เพื่อยืนยันการคุ้มครองก็ได้ โดยในถ้อยแถลงต้องปรากฏชื่อหน่วยงานรับจดทะเบียนในประเทศสมาชิกที่ให้ความคุ้มครอง หมายเลขทะเบียนระหว่างประเทศ และวันที่ให้ถ้อยแถลง (ระเบียบภายใต้กรมสารเจนีวา กฎข้อ 12 (1),(a),(b))¹⁴¹

นอกจากนี้ กรมสารเจนีวาเปิดช่องให้ผู้มีสิทธิยื่นคำขอจดทะเบียนระหว่างประเทศประกอบด้วย (i) บุคคลธรรมดาหรือนิติบุคคลตามกฎหมายภายในของประเทศแหล่งกำเนิดซึ่งเป็นผู้ใช้เครื่องหมายแหล่งกำเนิดหรือสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ หรือ (ii) บุคคลที่ถือสิทธิในเครื่องหมายแหล่งกำเนิดหรือสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ ไม่ว่าจะเป็นคนธรรมดาหรือนิติบุคคลในประเทศแหล่งกำเนิดของสินค้า (ข้อ 5 (2)) ซึ่งในประเด็นดังกล่าวต้องทำการศึกษาเปรียบเทียบความสอดคล้องและความแตกต่างกับกฎหมายไทยต่อไป

2.3 การคุ้มครองในระดับพิเศษ

กรมสารเจนีวากำหนดความคุ้มครองในระดับที่สูงขึ้นกว่าการคุ้มครองสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์โดยทั่วไป หรือเรียกอีกอย่างหนึ่งว่าการคุ้มครองในระดับพิเศษ ซึ่งนอกจากจะมี

and would be likely to damage their interests, or, where applicable, because of the reputation of the appellation of origin or geographical indication in the Contracting Party concerned, such use would be likely to impair or dilute in an unfair manner, or take unfair advantage of, that reputation;

(b) any other practice liable to mislead consumers as to the true origin, provenance or nature of the goods.

¹⁴¹ Regulations Under The Geneva Act, Rule 12 (1) [Optional Statement of Grant of Protection]

(a) A Competent Authority of a Contracting Party which does not refuse the effects of an international registration may, within the time limit referred to in Rule 9 (1), send to the International Bureau a statement confirming that protection is granted to the appellation of origin, or the geographical indication, that is the subject of an international registration.

(b) The statement shall indicate:

(i) the Competent Authority of the Contracting Party making the statement;

(ii) the number of the international registration concerned, preferably accompanied by other information enabling the identity of the international registration to be confirmed, such as the denomination constituting the appellation of origin, or the indication constituting the geographical indication; and

(iii) the date of the statement.

เป้าหมายเพื่อป้องกันการใช้เครื่องหมายแหล่งกำเนิดหรือสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์กับสินค้าประเภทเดียวกันแต่มีแหล่งที่มาต่างกัน หรือแม้แต่กับสินค้าคนละประเภทแต่เป็นการใช้เพื่อแสดงความเชื่อมโยงกับเครื่องหมายแหล่งกำเนิดหรือสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์อันอาจก่อให้เกิดความเสียหายต่อประโยชน์ของผู้ใช้เครื่องหมายแหล่งกำเนิดหรือสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์นั้นตามความในข้อ 11(1)(a) กรรมการเจนีวายังมีเป้าหมายเพื่อป้องกันการใช้เครื่องหมายแหล่งกำเนิดหรือสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ในลักษณะการเลียนแบบ แม้จะมีการบ่งบอกถึงแหล่งกำเนิดที่แท้จริงของสินค้านั้นก็ตาม หรือกรณีที่ใช้เครื่องหมายแหล่งกำเนิดและสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ที่ถูกนำมาใช้ในลักษณะคำแปล หรือโดยประกอบด้วยคำว่า “ลักษณะ” “ประเภท” “ชนิด” “ผลิต” “เลียนแบบ” “โดยวิธี” “ผลิตใน” “เหมือน” “คล้ายคลึง” หรือถ้อยคำอื่นที่คล้ายคลึงกัน (ข้อ 11 (2))¹⁴²

ข้อบทข้างต้นแสดงให้เห็นว่า ห้ามนำเครื่องหมายแหล่งกำเนิดหรือสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์มาใช้ในลักษณะเลียนแบบกับเครื่องหมายแหล่งกำเนิดหรือสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ที่ได้รับการคุ้มครองแล้ว แม้การเลียนแบบนั้นจะระบุแหล่งกำเนิดที่แท้จริงของสินค้านั้นก็ตาม หรืออีกกรณีหนึ่งคือ ห้ามใช้เครื่องหมายแหล่งกำเนิดหรือสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ในลักษณะของคำแปลหรือประกอบด้วยคำว่า “ลักษณะ” “ประเภท” “ชนิด” “ผลิต” “เลียนแบบ” “โดยวิธี” “ผลิตใน” “เหมือน” “คล้ายคลึง” หรือถ้อยคำอื่นที่คล้ายคลึงกัน

อาทิ สินค้า Parma Ham จากประเทศอิตาลี ได้รับความคุ้มครองแบบชื่อแหล่งกำเนิด (Designations of Origin) ในสหภาพยุโรป ต่อมามีการเลียนแบบสินค้า Parma Ham โดยระบุว่า “ผลิตแบบเดียวกับ Parma Ham” “ใช้กรรมวิธีการผลิตเหมือน Parma Ham” เป็นต้น ซึ่งเป็นการต้องห้ามตามบทบัญญัติแห่งกรรมการเจนีวา

ลักษณะเช่นนี้ถือเป็นการคุ้มครองในระดับพิเศษโดยไม่จำกัดประเภทของสินค้านั้นที่ขอรับความคุ้มครอง เช่นเดียวกับความตกลงลิขสิทธิ์ที่ศึกษามาข้างต้น จึงเป็นประเด็นที่ต้องทำการวิเคราะห์ถึงความเหมาะสมในการรับความคุ้มครองในลักษณะเครื่องหมายแหล่งกำเนิดอันเป็นการคุ้มครองในระดับพิเศษกับสินค้าทุกประเภทในประเทศไทยต่อไป

¹⁴² Geneva Act 2015, Article 11 (2) [Content of Protection in Respect of Certain Uses] Paragraph (1)(a) shall also apply to use of the appellation of origin or geographical indication amounting to its imitation, even if the true origin of the goods is indicated, or if the appellation of origin or the geographical indication is used in translated form or is accompanied by terms such as “style”, “kind”, “type”, “make”, “imitation”, “method”, “as produced in”, “like”, “similar” or the like.

2.4 ค่าธรรมเนียมการจดทะเบียนระหว่างประเทศ

กรมสารเจนีวา กำหนดอัตราค่าธรรมเนียมการจดทะเบียนระหว่างประเทศอัตราเดียวสำหรับคำขอแต่ละคำขอ (ข้อ 7 (1))¹⁴³ ประกอบกับประเทศสมาชิกสามารถเรียกเก็บค่าธรรมเนียมรายประเทศ (Individual Fee) โดยให้เรียกเก็บค่าธรรมเนียมในอัตราที่ไม่สูงไปกว่าอัตราที่ใช้บังคับอยู่ในประเทศสมาชิก (ข้อ 7 (4))¹⁴⁴ โดยอัตราค่าธรรมเนียมให้เป็นไปตามประกาศของหน่วยงานที่รับผิดชอบด้านการจดทะเบียนทรัพย์สินทางปัญญาตามกฎหมายภายในของแต่ละประเทศ โดยใช้อัตราแลกเปลี่ยนสกุลเงินฟรังก์สวิสโดยอ้างอิงอัตราแลกเปลี่ยนขององค์การสหประชาชาติ ทั้งนี้โดยความเห็นชอบจากผู้อำนวยการองค์การการค้าโลก (ระเบียบภายใต้กรมสารเจนีวา กฎ ข้อ 8 (2),(a),(b))¹⁴⁵

กรณีมีความผันผวนของอัตราแลกเปลี่ยนตามอัตราที่องค์การสหประชาชาติเป็นผู้กำหนด ระหว่างสกุลเงินฟรังก์สวิสและสกุลเงินอื่น ๆ ที่ประเทศสมาชิกใช้กำหนดอัตราค่าธรรมเนียมรายประเทศ ตลอดระยะเวลา 3 เดือนติดต่อกัน โดยมีความผันผวนไม่เกินร้อยละ

¹⁴³ Geneva Act 2015, Article 7 (1) [International Registration Fee] International registration of each appellation of origin, and each geographical indication, shall be subject to payment of the fee specified in the Regulations.

¹⁴⁴ Geneva Act 2015, Article 7(4) (a) Any Contracting Party may, in a declaration, notify the Director General that the protection resulting from international registration shall extend to it only if a fee is paid to cover its cost of substantive examination of the international registration. The amount of such individual fee shall be indicated in the declaration and can be changed in further declarations. The said amount may not be higher than the equivalent of the amount required under the national or regional legislation of the Contracting Party diminished by the savings resulting from the international procedure. Additionally, the Contracting Party may, in a declaration, notify the Director General that it requires an administrative fee relating to the use by the beneficiaries of the appellation of origin or the geographical indication in that Contracting Party.

¹⁴⁵ Regulations Under The Geneva Act, Rule 8 (2),(a),(b)

(a) Where a Contracting Party makes a declaration as referred to in Article 7(4) that it wants to receive an individual fee, as referred to in that provision, the amount of such fee shall be indicated in the currency used by the Competent Authority.

(b) Where the fee is indicated in the declaration referred to in subparagraph (a) in a currency other than Swiss currency, the Director General shall, after consultation with the Competent Authority of the Contracting Party, establish the amount of the fee in Swiss currency on the basis of the official exchange rate of the United Nations.

5 จากอัตราแลกเปลี่ยนครั้งก่อน กรณีนี้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถสอบถามไปยังผู้อำนวยการองค์การการค้าโลกเพื่อกำหนดอัตราค่าธรรมเนียมใหม่ที่ใช้ในวันก่อนหน้าวันที่จะมีการยื่นคำขอจดทะเบียนระหว่างประเทศได้ (ระเบียบภายใต้กรรมสารเจนีวา กฎข้อ 8 (2),(c))¹⁴⁶

องค์การทรัพย์สินทางปัญญาโลกเผยแพร่ข้อมูลอัตราค่าธรรมเนียมการจดทะเบียนระหว่างประเทศ (International Registration) ไว้ค่าขอละ 1,000 สวิสฟรังก์ ขณะที่ค่าธรรมเนียมรายประเทศ (Individual Fee) มีการเผยแพร่ในฐานระบบขององค์การทรัพย์สินทางปัญญาโลกเพียง 2 ประเทศ ได้แก่ ประเทศกัมพูชา (Cambodia) กำหนดค่าธรรมเนียมไว้ค่าขอละ 98 สวิสฟรังก์ และประเทศซามัว (Samoa) กำหนดค่าธรรมเนียมไว้ค่าขอละ 187 สวิสฟรังก์ กรณีจึงต้องวิเคราะห์ความเหมาะสมในการเลือกกำหนดวิธีจัดเก็บค่าธรรมเนียมที่เหมาะสมต่อไป

2.5 การสิ้นสุดความคุ้มครอง

กรรมสารเจนีวากำหนดให้บรรดาประเทศสมาชิกต้องคุ้มครองเครื่องหมายแหล่งกำเนิดและสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ที่ได้รับการจดทะเบียนแล้วตามกฎหมายภายในของประเทศสมาชิก โดยไม่เลือกปฏิบัติในเรื่องเกี่ยวกับการปฏิเสธความคุ้มครอง (Refusal) การสละความคุ้มครอง (Renunciation) การเพิกถอนความคุ้มครอง (invalidation) หรือการยกเลิกความคุ้มครอง (Cancellation) (ข้อ 9)¹⁴⁷ รายละเอียดดังนี้

¹⁴⁶ Regulations Under The Geneva Act, Rule 8 (2),(c) Where, for more than three consecutive months, the official exchange rate of the United Nations between the Swiss currency and the currency in which the amount of an individual fee has been indicated by a Contracting Party is higher or lower by at least 5 per cent than the last exchange rate applied to establish the amount of the fee in Swiss currency, the Competent Authority of that Contracting Party may ask the Director General to establish a new amount of the fee in Swiss currency according to the official exchange rate of the United Nations prevailing on the day preceding the day on which the request is made.

¹⁴⁷ Geneva Act 2015, Article 9 Each Contracting Party shall protect registered appellations of origin and geographical indications on its territory, within its own legal system and practice but in accordance with the terms of this Act, subject to any refusal, renunciation, invalidation or cancellation that may become effective with respect to its territory, and on the understanding that Contracting Parties that do not distinguish in their national or regional legislation as between appellations of origin and

2.5.1 การปฏิเสธความคุ้มครอง (Refusal)

ประเทศสมาชิกแห่งกรมสารเจนีวามีสิทธิปฏิเสธการจดทะเบียนระหว่างประเทศในดินแดนของตนได้ ไม่ว่าจะโดยการร้องขอของผู้มีส่วนได้เสีย หรือหากมีกฎหมายรองรับให้หน่วยงานรับจดทะเบียนในประเทศเป็นผู้ร้องขอเองก็สามารถดำเนินการได้ โดยหน่วยงานรับจดทะเบียนในประเทศมีหน้าที่ดำเนินการแจ้งการปฏิเสธไปยังสำนักระหว่างประเทศแห่งองค์การทรัพย์สินทางปัญญาโลก (ข้อ 15 (1),(a))¹⁴⁸ ภายใน 1 ปี นับแต่ได้รับการแจ้งบอกกล่าวการจดทะเบียนระหว่างประเทศจากสำนักระหว่างประเทศแห่งองค์การทรัพย์สินทางปัญญาโลก (ระเบียบภายใต้กรมสารเจนีวา กฎข้อ 9 (1),(b))¹⁴⁹

สำหรับหนังสือแจ้งปฏิเสธความคุ้มครอง (Notification of Refusal) ต้องประกอบด้วยสาระสำคัญ ดังนี้ (ระเบียบภายใต้กรมสารเจนีวา กฎข้อ 9(2))¹⁵⁰

geographical indications shall not be required to introduce such a distinction into their national or regional legislation.

¹⁴⁸ Geneva Act 2015, Article 15 (1) [Refusal of Effects of International Registration] (a) Within the time limit specified in the Regulations, the Competent Authority of a Contracting Party may notify the International Bureau of the refusal of the effects of an international registration in its territory. The notification of refusal may be made by the Competent Authority ex officio, if its legislation so permits, or at the request of an interested party.

¹⁴⁹ Regulations Under The Geneva Act, Rule 9 (1) (b) The refusal shall be notified within a period of one year from the receipt of the notification of international registration under Article 6(4). In the case of Article 29(4), this time limit may be extended by another year.

¹⁵⁰ Regulations Under The Geneva Act, Rule 9 (2) [Contents of the Notification of Refusal] A notification of refusal shall indicate or contain:

- (i) the Competent Authority notifying the refusal;
- (ii) the number of the relevant international registration, preferably accompanied by further information enabling the identity of the international registration to be confirmed, such as the denomination constituting the appellation of origin or the indication constituting the geographical indication;
- (iii) the grounds on which the refusal is based;
- (iv) where the refusal is based on the existence of a prior right, as referred to in Article 13, the essential particulars of that prior right and, in particular, if it is constituted by a national, regional or international trademark application or registration, the date and number of such application or registration, the priority date (where appropriate), the name and address of the holder, a reproduction of the trademark, together with the list of relevant goods and services given in the trademark application or

- (i) การแจ้งปฏิเสธความคุ้มครองของหน่วยงานรับจดทะเบียนในประเทศ
- (ii) ข้อมูลหมายเลขทะเบียนระหว่างประเทศ
- (iii) เหตุแห่งการปฏิเสธความคุ้มครอง
- (iv) กรณีปฏิเสธความคุ้มครองเนื่องจากการจดทะเบียนเครื่องหมายแหล่งกำเนิดหรือสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ไปกระทบต่อสิทธิในเครื่องหมายการค้าที่ใช้มาก่อนตามความในข้อ 13 ให้ระบุวันที่ที่เริ่มใช้สิทธิ ชื่อและที่อยู่ของผู้ถือสิทธิ สินค้าที่ใช้กับเครื่องหมายการค้านั้น
- (v) หากการปฏิเสธความคุ้มครองเกี่ยวกับองค์ประกอบบางประการของความเป็นเครื่องหมายแหล่งกำเนิด หรือสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ ให้แสดงถึงเหตุดังกล่าว
- (vi) กระบวนการทางศาลหรือทางบริหาร เพื่อโต้แย้งการปฏิเสธความคุ้มครองภายในเวลาที่กำหนด

อย่างไรก็ดี ไม่ว่าจะในเวลาใด ๆ ประเทศสมาชิกที่ให้การปฏิเสธความคุ้มครองเครื่องหมายแหล่งกำเนิด หรือสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ไปแล้วนั้น สามารถขอถอนการปฏิเสธความคุ้มครอง (Withdrawal of Refusal) ได้ ไม่ว่าจะทั้งหมดหรือแต่บางส่วน โดยให้หน่วยงานรับจดทะเบียนในประเทศซึ่งเป็นผู้แจ้งปฏิเสธความคุ้มครองเป็นผู้แจ้งยกเลิกต่อสำนักระหว่างประเทศแห่งองค์การทรัพย์สินทางปัญญาโลก (ระเบียบภายใต้กรรมสารเจนีวา กฎข้อ 11 (1))¹⁵¹ ทั้งนี้ หนังสือแจ้งถอนการปฏิเสธความคุ้มครองต้องแสดงรายละเอียดดังนี้ (ระเบียบภายใต้กรรมสารเจนีวา กฎข้อ 11(2))¹⁵²

registration, it being understood that the list may be submitted in the language of the said application or registration;

(v) where the refusal concerns only certain elements of the appellation of origin, or the geographical indication, an indication of the elements that it concerns;

(vi) the judicial or administrative remedies available to contest the refusal, together with the applicable time limits.

¹⁵¹ Regulations Under The Geneva Act, Rule 11 (1) [Notification to the International Bureau] A refusal may be withdrawn, in part or in whole, at any time by the Competent Authority that notified it. The withdrawal of a refusal shall be notified to the International Bureau by the relevant Competent Authority and shall be signed by such authority.

¹⁵² Regulations Under The Geneva Act, Rule 11 (2) [Contents of the Notification] The notification of withdrawal of a refusal shall indicate:

(i) ข้อมูลหมายเลขทะเบียนระหว่างประเทศ

(ii) เหตุผลของการถอนการปฏิเสธความคุ้มครอง ในกรณีเป็นการขอถอนการปฏิเสธความคุ้มครองเพียงบางส่วน โดยเฉพาะอย่างยิ่งหากการปฏิเสธความคุ้มครองมีสาเหตุจากองค์ประกอบบางประการของความเป็นเครื่องหมายแหล่งกำเนิด หรือสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ ให้แสดงถึงเหตุดังกล่าวด้วย และ

(iii) วันที่ถอนการปฏิเสธความคุ้มครอง

2.5.2 การสละความคุ้มครอง (Renunciation)

ในกรณีที่ความมีชื่อเสียงของสินค้าที่ระบุไว้ในคำขอจดทะเบียนตามกฎหมายข้อ 5(3) หรือการลงนามหรือการแสดงเจตนาในการใช้ตามที่ได้ระบุไว้ในหนังสือแจ้งตามกฎหมายข้อ 5(4) หรือการประกาศเข้าเป็นภาคีกรรมสารเจนีวาโดยรัฐสมาชิกความตกลงลิขสิทธิ์ที่ยื่นขอรับความคุ้มครองต้องอยู่ภายใต้กรรมสารเจนีวา มีลักษณะไม่เป็นไปตามกฎระเบียบแห่งกรรมสารเจนีวา (irregularity) ถ้าสำนักงานระหว่างประเทศ ไม่ได้รับการแก้ไขปัญหาดังกล่าวภายใน 3 เดือน นับแต่การแจ้งเตือนได้ถูกส่งออกไปยังบุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในประเทศต้นกำเนิดของสินค้านั้น ผลของการจดทะเบียนระหว่างประเทศจะต้องถูกพิจารณาสละความคุ้มครองในประเทศสมาชิกที่ทำหนังสือแจ้งหรือทำการประกาศเข้าเป็นภาคี (ระเบียบภายใต้กรรมสารเจนีวา กฎข้อ 6(1)(d))¹⁵³

หน่วยงานรับจดทะเบียนภายในประเทศแหล่งกำเนิดของสินค้า หรือผู้ได้รับประโยชน์ในเครื่องหมายแหล่งกำเนิดหรือสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ (beneficiaries) ตามข้อ 5 (3) หรือบุคคลที่ถือสิทธิในเครื่องหมายแหล่งกำเนิดหรือสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ไม่ว่าจะเป็นบุคคล

(i) the number of the international registration concerned, preferably accompanied by other information enabling the identity of the international registration to be confirmed, such as the denomination constituting the appellation of origin or the indication constituting the geographical indication;

(ii) the reason for the withdrawal and, in case of a partial withdrawal, the particulars referred to in Rule 9(2)(v);

(iii) the date on which the refusal was withdrawn.

¹⁵³ Regulations Under The Geneva Act, Rule 6 (1),(d) In the case of an irregularity with respect to a requirement based on a notification made under Rule 5(3) or (4), or on a declaration made under Article 7(4), if the correction of the irregularity is not received by the International Bureau within the three-month period referred to in subparagraph (a), the protection resulting from the international registration shall be considered to be renounced in the Contracting Party having made the notification or the declaration.

ธรรมดาหรือนิติบุคคลตามข้อ 5 (2),(ii) ก็ตาม อาจแจ้งไปยังสำนักระหว่างประเทศแห่งองค์การทรัพย์สินทางปัญญาโลก ไม่ว่าในเวลาใด ๆ เมื่อการคุ้มครองเครื่องหมายแหล่งกำเนิดหรือสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ในดินแดนของตนนั้นถูกสละการคุ้มครองไม่ว่าทั้งหมดหรือบางส่วนในประเทศสมาชิกแห่งกรรมสารเจนีวา ทั้งนี้ เอกสารแจ้งถึงการสละการคุ้มครองดังกล่าวต้องระบุทะเบียนระหว่างประเทศในสินค้านั้นให้ชัดเจน (ระเบียบภายใต้กรรมสารเจนีวา กฎข้อ 16(1))¹⁵⁴

อย่างไรก็ดี การสละความคุ้มครองด้วยเหตุข้างต้น อาจขอเพิกถอนการสละความคุ้มครองดังกล่าวไม่ว่าทั้งหมดหรือบางส่วนเมื่อใดก็ได้ โดยให้บุคคลที่เกี่ยวข้องหรือหน่วยงานรับจดทะเบียนในประเทศสมาชิกเป็นผู้ดำเนินการชำระค่าธรรมเนียมสำหรับการแก้ไขข้อผิดพลาดดังกล่าว (ระเบียบภายใต้กรรมสารเจนีวา กฎข้อ 16(1))¹⁵⁵

เมื่อหน่วยงานรับจดทะเบียนในประเทศสมาชิกได้รับการแจ้งขอถอนการสละความคุ้มครองแล้ว หน่วยงานรับจดทะเบียนในประเทศสมาชิกอาจแจ้งไปยังสำนักงานระหว่างประเทศถึงผลกระทบของการปฏิเสธการจดทะเบียนระหว่างประเทศในดินแดนของตน โดยหน่วยงานรับจดทะเบียนในประเทศสมาชิกต้องส่งประกาศนั้นไปยังสำนักงานระหว่างประเทศ

¹⁵⁴ Regulations Under The Geneva Act, Rule 16 (1) [Notification to the International Bureau] The Competent Authority of the Contracting Party of Origin, or, in the case of Article 5(3), the beneficiaries or the natural person or legal entity referred to in Article 5(2)(ii) or the Competent Authority of the Contracting Party of Origin, may at any time notify the International Bureau that protection of the appellation of origin, or the geographical indication, is renounced, in whole or in part, in respect of one or some of the Contracting Parties. The notification of renunciation of protection shall state the number of the international registration concerned, preferably accompanied by other information enabling the identity of the international registration to be confirmed, such as the denomination constituting the appellation of origin, or the indication constituting the geographical indication.

¹⁵⁵ Regulations Under The Geneva Act, Rule 16 (2) [Withdrawal of a Renunciation] Any renunciation, including a renunciation under Rule 6(1)(d), may be withdrawn, in whole or in part, at any time by the Competent Authority or, in the case of Article 5(3), the beneficiaries or the natural person or legal entity referred to in Article 5 (2)(ii) or the Competent Authority of the Contracting Party of Origin, subject to payment of the fee for a modification and, in the case of a renunciation under Rule 6(1)(d), the correction of the irregularity

ภายใน 1 ปี นับจากวันที่ได้รับการแจ้งจากสำนักงานระหว่างประเทศเกี่ยวกับการ (ระเบียบภายใต้กรรมสารเจนีวา กฎข้อ 16(4))¹⁵⁶

2.5.3 การเพิกถอนความคุ้มครอง (invalidation)

กรรมสารเจนีวาเปิดโอกาสในการป้องกันสิทธิโดยประเทศสมาชิกมีสิทธิขอเพิกถอนการจดทะเบียนได้ โดยผลของการเพิกถอนความคุ้มครองนั้นไม่ว่าทั้งหมดหรือบางส่วนในดินแดนของประเทศสมาชิกตามความในข้อ 5(2),(ii) อาจดำเนินการประกาศได้เมื่อผู้ได้รับประโยชน์จากการใช้เครื่องหมายแหล่งกำเนิดหรือสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ได้ดำเนินการปกป้องสิทธิของตนแล้ว (ข้อ 19(1)) โดยประเทศสมาชิกต้องแจ้งผลกระทบเกี่ยวกับเพิกถอนความคุ้มครองในการจดทะเบียนระหว่างประเทศไปยังสำนักระหว่างประเทศแห่งองค์การทรัพย์สินทางปัญญาโลก ซึ่งต้องมีการบันทึกเกี่ยวกับการเพิกถอนความคุ้มครองนั้นในระบบทะเบียนระหว่างประเทศและเผยแพร่ต่อสาธารณชน (ข้อ 19(2)) ทั้งนี้ การเพิกถอนความคุ้มครอง ย่อมไม่กระทบต่อการให้ความคุ้มครองเครื่องหมายแหล่งกำเนิดหรือสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ตามความตกลงฉบับอื่น ๆ ในประเทศสมาชิกซึ่งการเพิกถอนความคุ้มครองในคำขอจดทะเบียนระหว่างประเทศเกิดขึ้นในประเทศนั้น (ข้อ 19(3))¹⁵⁷

¹⁵⁶ Regulations Under The Geneva Act, Rule 16 (4) [Application of Rules 9 to 12] The Competent Authority of a Contracting Party that receives a notification of the withdrawal of a renunciation may notify the International Bureau of the refusal of the effects of the international registration in its territory. The declaration shall be addressed to the International Bureau by such Competent Authority within a period of one year from the date of receipt of the notification by the International Bureau of the withdrawal of the renunciation. Rules 9 to 12 shall apply mutatis mutandis.

¹⁵⁷ Geneva Act 2015, Article 19 Invalidation

(1) [Opportunity to Defend Rights] Invalidation of the effects, in part or in whole, of an international registration in the territory of a Contracting Party may be pronounced only after having given the beneficiaries an opportunity to defend their rights. Such opportunity shall also be given to the natural person or legal entity referred to in Article 5(2)(ii).

(2) [Notification, Recordal and Publication] The Contracting Party shall notify the invalidation of the effects of an international registration to the International Bureau, which shall record the invalidation in the International Register and publish it.

(3) [Protection Under Other Instruments] Invalidation shall not be detrimental to any other protection that may be available, in accordance with Article 10(2), to the denomination or indication concerned in the Contracting Party that invalidated the effects of the international registration.

2.5.4 การยกเลิกความคุ้มครอง (Cancellation)

กรรมสารเจนีวาบัญญัติแนวทางให้สิทธิในเครื่องหมายแหล่งกำเนิดหรือสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์สิ้นสุดลงอีกประการหนึ่งภายหลังจากที่เครื่องหมายแหล่งกำเนิดหรือสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์นั้นได้รับความคุ้มครองแล้ว กล่าวคือ หากเครื่องหมายแหล่งกำเนิดหรือสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ที่ได้รับการจดทะเบียนแล้วนั้น ไม่ได้รับความคุ้มครองในประเทศแหล่งกำเนิดอีกต่อไป เช่นนี้ หน่วยงานรับจดทะเบียนภายในประเทศตามข้อ 5 (3) หรือบุคคลที่ถือสิทธิในเครื่องหมายแหล่งกำเนิดหรือสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ไม่ว่าจะเป็นบุคคลธรรมดาหรือนิติบุคคลตามข้อ 5 (2),(ii) ก็ตาม อาจร้องขอไปยังสำนักกระหว่างประเทศแห่งองค์การทรัพย์สินทางปัญญาโลก ไม่ว่าในเวลาใด ๆ เพื่อขอยกเลิกการให้ความคุ้มครองเครื่องหมายแหล่งกำเนิดหรือสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์นั้น (ข้อ 8(1),(2))¹⁵⁸

3. ระบบจดทะเบียนระหว่างประเทศตามระเบียบประชาคมยุโรป ที่ 1753/2019

การนำเสนอข้อมูลการศึกษาในส่วนี้ได้แบ่งออกเป็น 5 หัวข้อ ได้แก่ 1) การเข้าเป็นภาคีกรรมสารเจนีวา 2) การให้ความคุ้มครอง 3) การคุ้มครองในระดับพิเศษ 4) ค่าธรรมเนียมการจดทะเบียนระหว่างประเทศ และ 5) การสิ้นสุดความคุ้มครอง รายละเอียดดังนี้

3.1 การเข้าเป็นภาคีกรรมสารเจนีวา

กรรมสารเจนีวา ข้อ 28 (1), (iii)¹⁵⁹ มีสภาพบังคับเปิดช่องให้บรรดาองค์การระหว่างรัฐบาล (Intergovernmental Organization) สามารถลงนามและเข้าเป็นสมาชิกกรรมสารเจนีวา

¹⁵⁸ Geneva Act 2015, Article 8 Period of Validity of International Registrations

(1) [Dependency] International registrations shall be valid indefinitely, on the understanding that the protection of a registered appellation of origin or geographical indication shall no longer be required if the denomination constituting the appellation of origin, or the indication constituting the geographical indication, is no longer protected in the Contracting Party of Origin.

(2) [Cancellation] (a) The Competent Authority of the Contracting Party of Origin, or, in the case of Article 5(3), the beneficiaries or the natural person or legal entity referred to in Article 5(2)(ii) or the Competent Authority of the Contracting Party of Origin, may at any time request the International Bureau to cancel the international registration concerned.

¹⁵⁹ Geneva Act 2015, Article 28 (1) Subject to Article 29 and paragraphs (2) and (3) of the present Article, ...

(iii) any intergovernmental organization may sign and become party to this Act, provided that at least one member State of that intergovernmental organization is party to the Paris Convention and

ได้ แต่อยู่ภายใต้เงื่อนไขว่าต้องมีประเทศอย่างน้อย 1 ประเทศ ขององค์การระหว่างรัฐบาลนั้น เป็นสมาชิกแห่งอนุสัญญากรุงปารีส และองค์การระหว่างรัฐบาลสามารถแสดงให้เห็นว่า ประเทศดังกล่าวมีอำนาจตามกฎหมายภายในที่รองรับต่อการเข้าร่วมเป็นสมาชิกกรรมสารฉบับนี้และมีกฎหมายรองรับการคุ้มครองสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ ผลแห่งบทบัญญัติข้างต้นทำให้สหภาพยุโรปสามารถเข้าเป็นภาคีกรรมสารเจนีวาได้ เนื่องจากประเทศสมาชิกของสหภาพยุโรปจำนวน 7 ประเทศ ได้เข้าเป็นภาคีความตกลงลิสบอนอยู่ก่อนแล้วและเป็นภาคีอนุสัญญากรุงปารีสโดยปริยายเช่นกัน ได้แก่ บัลแกเรีย (Bulgaria) สาธารณรัฐเช็ก (the Czech Republic) ฝรั่งเศส (France) อิตาลี (Italy) ฮังการี (Hungary) โปรตุเกส (Portugal) และสโลวาเกีย (Slovakia) ส่วนอีก 3 ประเทศได้ร่วมลงนามแต่ยังไม่มีการให้สัตยาบัน ได้แก่ กรีซ (Greece) สเปน (Spain) และโรมาเนีย (Romania) ขณะที่สหภาพยุโรปเองไม่สามารถเข้าเป็นภาคีความตกลงลิสบอนได้เนื่องจากความตกลงดังกล่าวไม่เปิดช่องให้กระทำได้ กรรมสารเจนีวาจึงเป็นกุญแจสำคัญที่ทำให้เปิดรับจำนวนสมาชิกได้มากขึ้นด้วยการตราบทบัญญัติให้องค์การระหว่างรัฐบาลเข้าเป็นสมาชิกได้¹⁶⁰

ผลแห่งการนี้ สหภาพยุโรปได้เข้าเป็นภาคีกรรมสารเจนีวา โดยการภาคยานุวัติเมื่อวันที่ 26 พฤศจิกายน ค.ศ. 2019 และมีผลบังคับวันที่ 26 กุมภาพันธ์ ค.ศ. 2020 อย่างไรก็ตาม ก่อนที่จะมีการภาคยานุวัติ สหภาพยุโรปได้มีคำตัดสิน ที่ 1754/2019 ลงวันที่ 7 ตุลาคม ค.ศ. 2019 ว่าด้วยการภาคยานุวัติกรรมสารเจนีวา (Council Decision (EU) 2019/1754 on the accession of the European Union to the Geneva Act of the Lisbon Agreement on Appellations of Origin and Geographical Indications) ส่งผลให้ประเทศสมาชิกแห่งสหภาพยุโรปที่ประสงค์จะให้สัตยาบันหรือภาคยานุวัติต่อกรรมสารเจนีวา ย่อมสามารถดำเนินการได้ควบคู่ไปกับสหภาพยุโรป

นอกจากนี้ วันที่ 23 ตุลาคม ค.ศ. 2019 สหภาพยุโรปได้ตรา ระเบียบประชาคมยุโรป ที่ 1753/2019 ว่าด้วยการภาคยานุวัติกรรมสารเจนีวาฉบับเพิ่มเติมความตกลงลิสบอนว่าด้วย

provided that the intergovernmental organization declares that it has been duly authorized, in accordance with its internal procedures, to become party to this Act and that, under the constituting treaty of the intergovernmental organization, legislation applies under which regional titles of protection can be obtained in respect of geographical indications.

¹⁶⁰ Council Decision (EU) 2019/1754 of 7 October 2019 on the accession of the European Union to the Geneva Act of the Lisbon Agreement on Appellations of Origin and Geographical Indications, Retrieved June 2, 2021 from <https://www.legislation.gov.uk/eudn/2019/1754>

เครื่องหมายแหล่งกำเนิดและสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ (Regulation (EU) 2019/1753 on the action of the Union following its accession to the Geneva Act of the Lisbon Agreement on Appellations of Origin and Geographical Indications) กำหนดหลักการและเงื่อนไขความคุ้มครองต่าง ๆ โดยเชื่อมโยงกับระเบียบประชาคมยุโรปฉบับอื่น ๆ เกี่ยวกับการคุ้มครองสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ด้วย

3.2 การให้ความคุ้มครอง

ในส่วนนี้นำเสนอข้อมูล 2 ประเด็น ได้แก่ 1) สิ่งที่ได้รับ ความคุ้มครอง 2) การจดทะเบียนระหว่างประเทศ รายละเอียดดังนี้

3.2.1 สิ่งที่ได้รับ ความคุ้มครอง

ระเบียบประชาคมยุโรป ที่ 1753/2019 ให้ความคุ้มครองแก่ สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ แต่ไม่ได้หมายความว่า การคุ้มครองจะกระทำในลักษณะของสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์แต่เพียงอย่างเดียว คำว่า “สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ (Geographical Indications)” ตามระเบียบฉบับนี้ ครอบคลุมเครื่องหมายแหล่งกำเนิด (Appellations of Origin) ตามความหมายของกรมสารเจนีวา ครอบคลุมถึงชื่อแหล่งกำเนิด (Designations of Origin) ตามความหมายของระเบียบประชาคมยุโรป ที่ 1151/2012 และระเบียบประชาคมยุโรป ที่ 1308/2013 เช่นเดียวกับคำว่า “สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์” ที่มีความหมายครอบคลุมในระเบียบประชาคมยุโรป ที่ 1151/2012 ระเบียบประชาคมยุโรป ที่ 1308/2013 ระเบียบประชาคมยุโรป ที่ 251/2014 และระเบียบประชาคมยุโรป ที่ 787/2019 (ข้อ 1(2))¹⁶¹

คำว่า สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ (Geographical Indications) ตามข้อ 5 (2)¹⁶² หมายถึง ชื่อซึ่งแสดงให้เห็นว่า สินค้า นั้น (a) มีแหล่งกำเนิดในสถานที่เฉพาะ ภูมิภาค หรือ

¹⁶¹ Regulation (EU) 2019/1753, Article 1 (2) For the purpose of this Regulation, the term ‘geographical indications’ covers appellations of origin within the meaning of the Geneva Act, including designations of origin within the meaning of Regulations (EU) No 1151/2012 and (EU) No 1308/2013, as well as geographical indications within the meaning of Regulations (EU) No 1151/2012, (EU) No 1308/2013, (EU) No 251/2014 and (EU) 2019/787.

¹⁶² Regulation (EU) No 1151/2012, Article 5 (2) For the Purpose of this Regulation, ‘Geographical Indication’ is a Name Which Identifies a Product:

(a) Originating in a Specific Place, Region or Country;

(b) Whose Given Quality, Reputation or other Characteristic is Essentially Attributable to Its Geographical Origin; and

ประเทศ (b) มีคุณภาพ ชื่อเสียง หรือคุณลักษณะอื่นใดอันเป็นผลสืบเนื่องมาจากการที่มีแหล่งกำเนิดในพื้นที่ภูมิศาสตร์นั้น และ (c) อย่างน้อยกระบวนการผลิตต้องกระทำภายในเขตพื้นที่แหล่งภูมิศาสตร์นั้น

การคุ้มครองสินค้าในลักษณะสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ มีลักษณะสอดคล้องกับการคุ้มครองชื่อแหล่งกำเนิด (Designation of Origin) กล่าวคือ การคุ้มครองต้องคำนึงถึงแหล่งกำเนิดทางภูมิศาสตร์ คุณภาพ ความมีชื่อเสียงเช่นเดียวกัน ขณะที่การคุ้มครองสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ (Geographical Indications) กำหนดหลักเกณฑ์ที่ผ่อนคลายลงดังเห็นได้จากกระบวนการผลิตต้องกระทำในพื้นที่เป็นอย่างน้อยโดยไม่จำเป็นต้องพิจารณาถึงที่มาของวัตถุดิบ เพียงแต่ภาพรวมของสินค้าต้องมีความเชื่อมโยงกับแหล่งภูมิศาสตร์และความมีชื่อเสียง อันมีเอกลักษณ์เป็นที่รู้จักของสาธารณชน

3.2.2 การจดทะเบียนระหว่างประเทศ

เมื่อสหภาพให้การภาคยานุวัติต่อกรรมสารเจนีวาแล้ว คณะกรรมาธิการยุโรปในฐานะหน่วยงานรับจดทะเบียนในสหภาพ (Competent Authority) ตามความหมายของข้อ 3 แห่งกรรมสารเจนีวา จำต้องยื่นคำขอจดทะเบียนระหว่างประเทศในสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ที่ได้รับความคุ้มครองและจดทะเบียนภายใต้กฎหมายของสหภาพ ต่อสำนักระหว่างประเทศแห่งองค์การทรัพย์สินทางปัญญาโลก (ข้อ 2 (1))¹⁶³

นอกจากนี้ ระเบียบประชาคมยุโรปได้กำหนดบุคคลผู้มีสิทธิยื่นคำขอจดทะเบียนระหว่างประเทศไว้ใน ข้อ 2 (2)¹⁶⁴ ให้บรรดาประเทศสมาชิกอาจร้องขอให้

(c) at Least One of the Production Steps of Which Take Place in the Defined Geographical Area.

¹⁶³ Regulation (EU) 2019/1753, Article 2 (1) Upon the accession of the Union to the Geneva Act and thereafter on a regular basis, the Commission shall, in its capacity as Competent Authority within the meaning of Article 3 of the Geneva Act, file applications for the international registration of geographical indications protected and registered under Union law and pertaining to products originating in the Union pursuant to Article 5(1) and (2) of the Geneva Act with the International Bureau of the World Intellectual Property Organization ('the International Bureau').

¹⁶⁴ Regulation (EU) 2019/1753, Article 2 (2) For the purpose of paragraph 1, Member States may request the Commission to register in the International Register geographical indications that originate in their territory and that are protected and registered under Union law. Such requests shall be based on:

คณะกรรมการการยุโรป จดลงไว้ในทะเบียนระหว่างประเทศว่า สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์มีถิ่นกำเนิดในดินแดนของประเทศสมาชิกใดและได้รับความคุ้มครองและจดทะเบียนภายใต้กฎหมายของสหภาพ ทั้งนี้ คำร้องดังกล่าวจะต้องอยู่บนพื้นฐานของการร้องขอของผู้ได้รับประโยชน์จากการใช้เครื่องหมายแหล่งกำเนิดหรือสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ ไม่ว่าจะ เป็นบุคคลธรรมดาหรือนิติบุคคล หรือบุคคลที่ถือสิทธิในเครื่องหมายแหล่งกำเนิดหรือสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ ไม่ว่าจะ เป็นบุคคลธรรมดาหรือนิติบุคคลในประเทศแหล่งกำเนิดของสินค้าตามความในข้อ 5(2) แห่งกรรมสารเจนีวา หรือ โดยการริเริ่มประเทศสมาชิกเอง

3.3 การคุ้มครองในระดับพิเศษ

ระเบียบประชาคมยุโรป ที่ 1753/2019 กำหนดให้นำเอาหลักการคุ้มครองสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์และชื่อแหล่งกำเนิดตามระเบียบประชาคมยุโรป ที่ 1151/2012 มาใช้บังคับ นั้น แสดงให้เห็นว่าการคุ้มครองสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ก็ดี หรือชื่อแหล่งกำเนิดก็ดี เมื่อชื่อดังกล่าว ได้รับการจดทะเบียนแล้ว ย่อมได้รับความคุ้มครองจากการใช้ในทางการค้า ไม่ว่าจะโดยทางตรงหรือโดยอ้อมกับสินค้าประเภทอื่นนอกเหนือไปจากสินค้าที่ได้รับการจดทะเบียน หรือการใช้เปรียบเทียบกับชื่อสินค้าที่ได้รับการจดทะเบียนหรือใช้ชื่อในทางที่เอาเปรียบต่อชื่อเสียงของชื่อที่ได้ความคุ้มครอง หรือชื่อที่ได้รับการจดทะเบียนแล้วยังได้รับความคุ้มครองในระดับพิเศษ กล่าวคือต่อต้านการใช้ในทางที่ผิด การเลียนแบบ แม้จะแสดงแหล่งกำเนิดที่แท้จริงของสินค้าหรือบริการ หรือถ้าการใช้ชื่อนั้นในลักษณะของคำแปลหรือประกอบด้วยคำว่า “ชนิด” “ประเภท” “แบบ” “วิธี” “ผลิตใน” “เลียนแบบ” หรือถ้อยคำอื่นใดที่มีลักษณะคล้ายกัน รวมถึงการใช้ชื่อในลักษณะดังกล่าวในลักษณะของส่วนผสมของอาหาร ก็ต้องห้ามไม่ให้มีการใช้ถ้อยคำดังกล่าวเช่นกัน (ข้อ 13)¹⁶⁵

(a) a request by a natural person or legal entity as referred to in point (ii) of Article 5(2) of the Geneva Act or by a beneficiary as defined in point (xvii) of Article 1 of the Geneva Act; or

(b) their own initiative.

¹⁶⁵ Regulation (EU) No 1151/2012, Article 13 (1) Registered names shall be protected against:

(a) any direct or indirect commercial use of a registered name in respect of products not covered by the registration where those products are comparable to the products registered under that name or where using the name exploits the reputation of the protected name, including when those products are used as an ingredient;

นอกจากนี้สำหรับเครื่องหมายแหล่งกำเนิด ที่กำหนดให้นำกรรมสารเจนีวามาใช้ บังคับนั้น ย่อมแสดงให้เห็นว่า เครื่องหมายแหล่งกำเนิดย่อมได้รับความคุ้มครองในระดับพิเศษ ในประเทศสมาชิกแห่งสหภาพยุโรปเช่นเดียวกัน เพื่อป้องกันการใช้เครื่องหมายแหล่งกำเนิด หรือสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ในลักษณะการเลียนแบบ แม้จะมีการบ่งบอกถึงแหล่งกำเนิดที่แท้จริง ของสินค้านั้นก็ตาม หรือให้ใช้กับกรณีที่เครื่องหมายแหล่งกำเนิดและสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ที่ถูก นำมาใช้ในลักษณะคำแปล หรือโดยประกอบด้วยคำว่า “ลักษณะ” “ประเภท” “ชนิด” “ผลิต” “เลียนแบบ” “โดยวิธี” “ผลิตใน” “เหมือน” “คล้ายคลึง” หรือถ้อยคำอื่นที่คล้ายคลึงกัน (ข้อ 11(2))¹⁶⁶

จะเห็นได้ว่า สหภาพยุโรปเข้าเป็นภาคีกรรมสารเจนีวาย่อมไม่ได้รับผลกระทบต่อ ระบบความคุ้มครองแต่ประการใด เนื่องจากระบบความคุ้มครองภายใต้กฎระเบียบกลางของ สหภาพยุโรปให้ความคุ้มครองในลักษณะเข้มงวดสอดคล้องกับกรรมสารเจนีวา ประกอบกับ ประเทศสมาชิกแห่งสหภาพยุโรปเองได้เข้าเป็นภาคีความตกลงลิสบอนอยู่ก่อนแล้วในบาง ประเทศ การเข้าเป็นสมาชิกแห่งกรรมสารเจนีวาของสหภาพยุโรปในฐานะองค์การระหว่าง รัฐบาลย่อมขยายฐานสมาชิกให้กว้างขวางครอบคลุมประเทศต่าง ๆ มากยิ่งขึ้น ขณะที่กฎหมาย คุ้มครองสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ของไทยให้ความคุ้มครองสินค้าในระดับพิเศษแต่เพียงเฉพาะ สินค้าบางรายการที่มีความสำคัญต่อเศรษฐกิจเท่านั้น ได้แก่ ข้าว ไหม ไวน์ สุรา กรณีจึงต้อง วิเคราะห์ถึงความเหมาะสมต่อระบบการคุ้มครองในลักษณะเช่นนี้ว่ามีความเหมาะสมต่อ ประเทศไทยหรือไม่

3.4 ค่าธรรมเนียมการจดทะเบียนระหว่างประเทศ

ค่าธรรมเนียมที่ต้องชำระตามกรรมสารเจนีวา ข้อ 7 และระเบียบข้อบังคับทั่วไป (Common Regulations) เป็นหน้าที่ของประเทศแหล่งกำเนิดของสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ หรือโดย บุคคลที่ถือสิทธิในเครื่องหมายแหล่งกำเนิดหรือสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ ไม่ว่าจะเป็นบุคคล

(b) any misuse, imitation or evocation, even if the true origin of the products or services is indicated or if the protected name is translated or accompanied by an expression such as ‘style’, ‘type’, ‘method’, ‘as produced in’, ‘imitation’ or similar, including when those products are used as an ingredient;

¹⁶⁶ Geneva Act 2015, Article 11 (2) [Content of Protection in Respect of Certain Uses] Paragraph (1)(a) shall also apply to use of the appellation of origin or geographical indication amounting to its imitation, even if the true origin of the goods is indicated, or if the appellation of origin or the geographical indication is used in translated form or is accompanied by terms such as “style”, “kind”, “type”, “make”, “imitation”, “method”, “as produced in”, “like”, “similar” or the like.

ธรรมดาหรือนิติบุคคลในประเทศแหล่งกำเนิดของสินค้าตามความในข้อ 5(2)(ii) แห่งกรมสารเจนีวา หรือผู้ได้รับประโยชน์ในเครื่องหมายแหล่งกำเนิดหรือสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ (beneficiaries) ทั้งนี้ ประเทศสมาชิกอาจกำหนดให้บุคคลดังกล่าวชำระค่าธรรมเนียมทั้งหมดหรือบางส่วนก็ได้ (ข้อ 13)¹⁶⁷

ความข้างต้นย่อมแสดงให้เห็นว่าค่าธรรมเนียมการจดทะเบียนระหว่างประเทศของประเทศสมาชิกแห่งสหภาพยุโรปให้ยึดถืออัตราค่าธรรมเนียมตามที่กำหนดไว้ในกรมสารเจนีวาและระเบียบข้อบังคับทั่วไป (Common Regulations) ดังที่ได้ศึกษามาในตอนต้น

3.5 การสิ้นสุดความคุ้มครอง

แม้สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์จะไม่มีกำหนดระยะเวลาความคุ้มครอง แต่ความคุ้มครองอาจสิ้นสุดลงด้วยเหตุประการอื่น โดยระเบียบประชาคมยุโรป ที่ 1753/2019 กำหนดมาตรการในประเด็นนี้ไว้ประกอบด้วย การยกเลิกความคุ้มครอง การคัดค้านการให้ความคุ้มครอง และการเพิกถอนความคุ้มครอง รายละเอียดดังนี้

3.5.1 การยกเลิกความคุ้มครอง (Cancellation)

ระเบียบฉบับนี้กำหนดให้คณะกรรมการยุโรป ในฐานะหน่วยงานรับผิดชอบ (Competent Authority) ต้องดำเนินการยกเลิกความคุ้มครองจากการรับผิดชอบระหว่างประเทศในสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ของประเทศสมาชิก เมื่อได้รับคำร้องดังกล่าวจากสำนักกระหว่างประเทศแห่งองค์การทรัพย์สินทางปัญญาโลก โดยเหตุที่สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์นั้นไม่ได้รับความคุ้มครองในสหภาพอีกต่อไป และมีการร้องขอจากประเทศแหล่งกำเนิดของสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ โดยผู้ได้รับประโยชน์จากการใช้เครื่องหมายแหล่งกำเนิดหรือสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ ไม่ว่าจะ เป็นบุคคลธรรมดาหรือนิติบุคคล หรือโดยผู้ถือสิทธิในเครื่องหมายแหล่งกำเนิดหรือสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ ไม่ว่าจะ เป็นบุคคลธรรมดาหรือนิติบุคคลในประเทศแหล่งกำเนิดของสินค้าคณะกรรมการยุโรปตามความในข้อ 5(2) แห่งกรมสารเจนีวา หรือโดยการร้องขอของประเทศสมาชิกเอง (ข้อ 3)¹⁶⁸

¹⁶⁷ Regulation (EU) 2019/1753, Article 13 Fees to be paid under Article 7 of the Geneva Act, as specified in the Common Regulations, shall be borne by the Member State in which the geographical indication originates, or by a natural person or legal entity as referred to in point (ii) of Article 5(2) of the Geneva Act or by a beneficiary as defined in point (xvii) of Article 1 of the Geneva Act. Member States may require that natural person or legal entity or beneficiary to pay some or all of the fees.

¹⁶⁸ Regulation (EU) 2019/1753, Article 3 Cancellation of a geographical indication that originates in a Member State and is registered in the International Register

3.5.2 การคัดค้านการให้ความคุ้มครอง (Opposition)

การคัดค้านการให้ความคุ้มครองเป็นมาตรการหนึ่งก่อนการรับจดทะเบียน และหลังจากมีการรับจดทะเบียนแล้ว สภาพบังคับเปิดโอกาสให้ประเทศสมาชิกหรือประเทศที่สามยื่นคำคัดค้านได้โดยอาศัยเหตุดังต่อไปนี้ (ข้อ 6 (2))¹⁶⁹

1. The Commission shall adopt an implementing act in order to request the International Bureau to cancel a registration in the International Register of a geographical indication originating in a Member State, in any of the following circumstances:

(a) the geographical indication is no longer protected in the Union;

(b) at the request of the Member State in which the geographical indication originates, based on:

(i) a request by a natural person or legal entity as referred to in point (ii) of Article 5(2) of the Geneva Act or by a beneficiary as defined in point (xvii) of Article 1 of the Geneva Act; or

(ii) its own initiative.

¹⁶⁹ Regulation (EU) 2019/1753, Article 6 (2) The opposition referred to in paragraph 1 of this Article shall be admissible only if it is lodged within the time limit set out in paragraph 1 of this Article and if it is based upon one or more of the following grounds:

(a) the geographical indication registered in the International Register conflicts with a name of a plant variety or an animal breed and is likely to mislead the consumer as to the true origin of the product;

(b) the geographical indication registered in the International Register is wholly or partially homonymous with a geographical indication already protected in the Union and there is insufficient distinction in practice between the conditions of local and traditional usage and presentation of the geographical indication proposed for protection and the geographical indication already protected in the Union, taking into account the need to ensure equitable treatment of the producers concerned and not to mislead consumers;

(c) the protection in the Union of the geographical indication registered in the International Register would infringe a prior trade mark right at Union, regional or national level;

(d) the protection in the Union of the third country geographical indication would jeopardise the use of an entirely or partly identical name or the exclusive nature of a trade mark at Union, regional, or national level or the existence of products which have been legally placed on the market for at least five years preceding the date of the publication of the international registration in accordance with Article 4;

(e) the geographical indication registered in the International Register relates to a product in respect of which protection at Union level of geographical indications is not provided;

(f) the name for which registration is requested is a generic term in the territory of the Union;

(a) สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ที่ได้รับการจดทะเบียนระหว่างประเทศมีความขัดแย้งกับชื่อพันธุ์พืชหรือพันธุ์สัตว์ และทำให้ผู้บริโภคชนลัษนหลงผิดในแหล่งกำเนิดที่แท้จริงของสินค้า

(b) สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ที่ได้รับการจดทะเบียนระหว่างประเทศ ไม่ว่าจะทั้งหมดหรือบางส่วน พ้องกับสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ที่ได้รับการจดทะเบียนในสหภาพและไม่มี ความแตกต่างกันมากเพียงพอระหว่างการใช้งานในท้องถิ่นและการใช้งานมาแต่เดิม เช่นนี้ให้ คำนี้ถึงการปฏิบัติที่เท่าเทียมกันของผู้ผลิตและไม่ทำให้ผู้บริโภคลัษนหลงผิด

(c) การคุ้มครองสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ที่ได้รับการจดทะเบียนระหว่าง ประเทศในสหภาพนั้น เป็นการละเมิดต่อสิทธิในเครื่องหมายการค้าที่ใช้มาก่อนในสหภาพ ไม่ว่าจะ เป็นการใช้ในระดัภูมิภาคหรือในระดับประเทศก็ตาม

(d) การคุ้มครองในสหภาพซึ่งสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ของประเทศที่สามอาจ เป็นอันตรายต่อชื่อที่เหมือนกัน หรือลักษณะของเครื่องหมายการค้า ไม่ว่าจะทั้งหมดหรือบางส่วน ซึ่งได้มีการใช้ในระดัสหภาพ ภูมิภาค หรือในระดับประเทศ หรือมีการวางจำหน่ายสินค้าใน ตลาดอย่างถูกกฎหมายอย่างน้อย 5 ปี ก่อนวันที่มีการเผยแพร่การจดทะเบียนระหว่างประเทศ ตามความในข้อ 4 ในสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์นั้น

(e) สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ที่ได้รับการจดทะเบียนระหว่างประเทศ มีความ เกี่ยวข้องกับสินค้าที่ไม่ได้รับความคุ้มครองเป็นสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ในระดัสหภาพ

(f) ชื่อที่จดทะเบียนเป็นชื่อสามัญในดินแดนของสหภาพ

(g) ไม่สอดคล้องกับสาระสำคัญของความเป็นเครื่องหมายแหล่งกำเนิดหรือ สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ตามข้อ 2 (I), (II) แห่งกรรมสารเจนีวา

(h) สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ที่ได้รับการจดทะเบียนระหว่างประเทศ เป็นชื่อพ้อง ซึ่งทำให้ผู้บริโภคลัษนหลงผิดว่าสินค้านี้ดั่งกล่าวมาจากดินแดนอื่น แม้ชื่อนี้ดั่งกล่าวจะมีที่มาจาก ดินแดน ภูมิภาค หรือแหล่งกำเนิดของสินค้านั้นก็ตาม

ทั้งนี้ การยื่นคำคัดค้านดั่งกล่าวต้องดำเนินการภายใน 4 เดือนนับแต่วัน เผยแพร่การจดทะเบียนระหว่างประเทศตามความในข้อ 4 แห่งระเบียบฉบับนี้ โดยบุคคลผู้มี

(g) the conditions referred to in points (i) and (ii) of Article 2(1) of the Geneva Act are not complied with;

(h) the geographical indication registered in the International Register is a homonymous name which misleads the consumer into believing that products come from another territory, even if the name is accurate as far as the actual territory, region or place of origin of the products in question is concerned.

สิทธิดำเนินการดังกล่าว ได้แก่ หน่วยงานรับจดทะเบียนภายในประเทศสมาชิก หรือหน่วยงาน
 รับผิดชอบของประเทศที่สาม นอกเหนือไปจากประเทศแหล่งกำเนิดซึ่งเป็นสมาชิกแห่ง
 ระเบียบฉบับนี้ หรือบุคคลธรรมดาหรือนิติบุคคลที่มีผลประโยชน์โดยชอบด้วยกฎหมายและ
 ก่อตั้งขึ้นในสหภาพหรือในประเทศที่สาม นอกเหนือไปจากประเทศแหล่งกำเนิดซึ่งเป็นสมาชิก
 แห่งความตกลงนี้ อาจยื่นคำคัดค้านต่อคณะกรรมการยุโรปได้ (ข้อ 6(1))¹⁷⁰

เมื่อยื่นคำคัดค้านข้างต้นแล้ว คำคัดค้านดังกล่าวต้องได้รับการประเมินโดย
 คณะกรรมการยุโรปเกี่ยวกับดินแดนของสหภาพหรือบางส่วน (ข้อ 6(3))¹⁷¹

3.5.3 การเพิกถอนความคุ้มครอง (Invalidation)

คณะกรรมการยุโรปด้วยการริเริ่มของคณะกรรมการเองหรือโดยคำ
 ร้องขอที่ได้รับการยืนยันจากประเทศสมาชิก ประเทศที่สาม หรือบุคคลธรรมดาหรือนิติบุคคล
 ซึ่งมีสิทธิโดยชอบด้วยกฎหมาย เพื่อขอให้พิจารณาเพิกถอนความคุ้มครองสิ่งบ่งชี้ทาง
 ภูมิศาสตร์ในสหภาพทั้งหมดหรือบางส่วน ตามที่อนุวัติการตามกรมสารเจนีวา เมื่อได้ความว่า
 (ข้อ 9 (1))¹⁷²

(a) สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ไม่ได้รับความคุ้มครองในประเทศแหล่งกำเนิดซึ่ง
 เป็นสมาชิกแห่งความตกลงนี้อีกต่อไป

¹⁷⁰ Regulation (EU) 2019/1753, Article 6 (1) Within four months from the date of publication of the international registration in accordance with Article 4, the authorities of a Member State or of a third country other than the Contracting Party of Origin as defined under point (xv) of Article 1 of the Geneva Act, or a natural or legal person having a legitimate interest and established in the Union or in a third country other than the Contracting Party of Origin, may lodge an opposition with the Commission.

The opposition shall be in one of the official languages of the institutions of the Union.

¹⁷¹ Regulation (EU) 2019/1753, Article 6 (3) The grounds for opposition set out in paragraph 2 shall be assessed by the Commission in relation to the territory of the Union or part thereof.

¹⁷² Regulation (EU) 2019/1753, Article 9 (1) The Commission may, on its own initiative or following a duly substantiated request by a Member State, a third country or a natural or legal person having a legitimate interest, invalidate, in whole or in part, by means of an implementing act, the effects of protection in the Union of a geographical indication, in one or more of the following circumstances:

(a) the geographical indication is no longer protected in the Contracting Party of Origin;

(b) the geographical indication is no longer registered in the International Register;

(c) compliance with the mandatory contents laid down in Rule 5(2) of the Common Regulations or with the particulars concerning the quality, reputation or characteristics as laid down in Rule 5(3) of the Common Regulations is no longer ensured.

(b) สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ไม่ได้รับการจดทะเบียนในระบบทะเบียนระหว่างประเทศอีกต่อไป หรือ

(c) รายละเอียดแห่งสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ที่ได้รับความคุ้มครองแล้วนั้น ไม่เป็นไปตามคุณลักษณะที่ระบุไว้ในเนื้อหาคำร้องขอจดทะเบียนระหว่างประเทศตามความในระเบียบข้อบังคับทั่วไปตามกฎข้อ 5 (2) อีกต่อไป หรือคุณภาพ ชื่อเสียง หรือคุณลักษณะไม่เป็นไปตามที่ระบุไว้ในคำร้องขอจดทะเบียนระหว่างประเทศตามความในระเบียบข้อบังคับทั่วไปตามกฎข้อ 5 (3) อีกต่อไป

เหตุดังที่กล่าวมาใน (a) และ (c) ข้างต้นนี้ หากไม่มีการอุทธรณ์เกี่ยวกับคำสั่งเพิกถอนความคุ้มครองแล้ว ให้คณะกรรมการสิทธิการยุโรปแจ้งไปยังสำนักกระทรวงประเทศแห่งองค์การทรัพย์สินทางปัญญาโลกโดยพลัน¹⁷³

4. การคุ้มครองสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ภายใต้ความตกลงว่าด้วยสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญาที่เกี่ยวข้องการค้า

ความตกลงว่าด้วยสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญาที่เกี่ยวข้องการค้า (The Agreement on Trade-Related Aspects of Intellectual Property Rights – TRIPs) เป็นความตกลงพหุภาคีที่ให้ ความคุ้มครองแก่ทรัพย์สินทางปัญญาในหลายลักษณะ โดยสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์เป็นหนึ่งในทรัพย์สินทางปัญญาที่ได้รับความคุ้มครองตามความตกลงฉบับนี้ ได้รับการบัญญัติไว้ในภาค 2 ส่วนที่ 3 ข้อ 22 ถึงข้อ 24 แม้บทบัญญัตินี้จะไม่มีสภาพบังคับต่อการจดทะเบียนระหว่างประเทศแต่ประการใด แต่ความตกลงฉบับนี้เป็นพื้นฐานสำคัญต่อการอนุวัติการกฎหมายคุ้มครองสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ในกว่า 164 ประเทศทั่วโลก¹⁷⁴ รวมถึงประเทศไทยด้วย

การนำเสนอข้อมูลในส่วนนี้จึงมีเนื้อหาที่เรียบเรียงนำเสนอภายใต้บริบทของความตกลงฉบับดังกล่าว ซึ่งมีความสำคัญอย่างยิ่งสำหรับวิเคราะห์เปรียบเทียบกับบริบทการคุ้มครองตามความตกลงระหว่างประเทศฉบับอื่น ๆ ที่ได้ศึกษามาข้างต้น คณะผู้วิจัยจึงแบ่งการนำเสนอ

¹⁷³ Regulation (EU) 2019/1753, Article 9 (3) Where the invalidation is no longer subject to appeal, the Commission shall notify the International Bureau without delay of the invalidation of the effects in the territory of the Union of the international registration of the geographical indication in accordance with point (a) or (c) of paragraph 1

¹⁷⁴ ข้อมูลจำนวนประเทศสมาชิกขององค์การการค้าโลก หรือ WTO ณ วันที่ 29 กรกฎาคม ค.ศ. 2016 มีจำนวน 164 ประเทศ และ 2 ใน 3 ของจำนวนประเทศสมาชิกเป็นประเทศกำลังพัฒนา; World Trade Organization, **Members and Observers**, Retrieved April 10, 2021 from https://www.wto.org/english/thewto_e/whatis_e/tif_e/org6_e.htm

ออกเป็น 3 หัวข้อ ได้แก่ 1) เจตจำนงของความตกลงทริปส์ 2) หลักทั่วไปเพื่อคุ้มครองสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ และ 3) การคุ้มครองในระดับพิเศษ รายละเอียดดังนี้

4.1 เจตจำนงของความตกลงทริปส์

ความตกลงว่าด้วยสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญาที่เกี่ยวกับการค้า (The Agreement on Trade-Related Aspects of Intellectual Property Rights – TRIPs) มีวัตถุประสงค์เพื่อลดการบิดเบือน และลดอุปสรรคที่มีต่อการค้าระหว่างประเทศและคำนึงถึงความจำเป็นสำหรับส่งเสริมการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาอย่างมีประสิทธิภาพและทำให้เกิดความเชื่อมั่นว่าการบังคับใช้สิทธิในทรัพย์สินทางปัญญาจะไม่ใช่เป็นอุปสรรคต่อการค้าอันชอบด้วยกฎหมาย¹⁷⁵ ประเทศที่เข้าเป็นสมาชิกความตกลงฉบับนี้มีพันธกรณีที่จะต้องอนุวัติการความตกลงนี้เป็นกฎหมายภายใน โดยไม่จำเป็นต้องให้ความคุ้มครองในระดับที่สูงกว่าความตกลงนี้ แต่บทบัญญัติกฎหมายนั้นต้องไม่ขัดหรือแย้งกับความตกลงฉบับนี้ โดยประเทศภาคีมีอิสระในการกำหนดวิธีการที่เหมาะสมเพื่อปฏิบัติตามความตกลงนี้ภายใต้ระบบกฎหมายภายในของตน¹⁷⁶ ทั้งนี้ ประเทศสมาชิกต้องอยู่ภายใต้หลักเกณฑ์ทั่วไป 2 ประการ ได้แก่ หลักปฏิบัติเยี่ยงคนชาติ (National Treatment) และหลักปฏิบัติเยี่ยงชาติที่ได้รับความอนุเคราะห์ยิ่ง (Most-Favoured National Treatment–MFN)

หลักปฏิบัติเยี่ยงคนชาติ (National Treatment) เป็นหลักการพื้นฐานที่มีผลผูกพันระหว่างประเทศโดยกำหนดให้บรรดาประเทศสมาชิกจำเป็นต้องปฏิบัติต่อคนชาติของประเทศสมาชิกอื่นไม่ด้อยไปกว่าคนชาติของประเทศตนเอง (ข้อ 3.1)¹⁷⁷

¹⁷⁵ TRIPs Agreement 1994, Preamble: Members, Desiring to Reduce Distortions and Impediments to International Trade, and Taking into Account the Need to Promote Effective and Adequate Protection of Intellectual Property Rights, and to Ensure that Measures and Procedures to Enforce Intellectual Property Rights do not Themselves Become Barriers to Legitimate Trade;

¹⁷⁶ TRIPs Agreement 1994, Article 1.1 Members shall Give Effect to the Provisions of this Agreement. Members may, but shall not be Obligated to, Implement in their Law more Extensive Protection than is Required by this Agreement, Provided that such Protection does not Contravene the Provisions of this Agreement. Members shall be Free to Determine the Appropriate Method of Implementing the Provisions of this Agreement within their own Legal System and Practice.

¹⁷⁷ TRIPs Agreement 1994, Article 3.1 Each Member shall accord to the nationals of other Members treatment no less favourable than that it accords to its own nationals with regard to the protection³ of intellectual property, subject to the exceptions already provided in, respectively, the Paris Convention (1967), the Berne Convention (1971), the Rome Convention or the Treaty on Intellectual Property in Respect of Integrated Circuits.

สำหรับหลักปฏิบัติเยี่ยงชาติที่ได้รับความอนุเคราะห์ยิ่ง (Most-Favoured-National Treatment-MFN) กำหนดให้บรรดาข้อได้เปรียบ ความอนุเคราะห์ เอกสิทธิ์หรือความคุ้มกันใด ๆ ในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาที่ประเทศสมาชิกทั้งหลายให้แก่คนชาติของประเทศอื่นใด คนชาติของประเทศสมาชิกอื่นทั้งปวงจะได้รับด้วยโดยทันที และไม่มีเงื่อนไขเช่นกัน แต่มีข้อยกเว้นบางประการที่ประเทศภาคีอื่น ๆ ไม่จำเป็นต้องถือปฏิบัติเกี่ยวกับความช่วยเหลือทางศาล หรือการบังคับใช้กฎหมายในลักษณะทั่วไป (ข้อ 4 (a)) หรือไม่จำเป็นต้องปฏิบัติเมื่อมีข้อยกเว้นกำหนดไว้ในอนุสัญญากรุงเบิร์น หรืออนุสัญญากรุงโรมที่อนุญาตว่าการปฏิบัติไม่ใช่เรื่องการปฏิบัติเยี่ยงคนชาติ แต่เป็นการปฏิบัติที่กระทำต่อประเทศหนึ่ง (ข้อ 4 (b)) หรือกรณีสิทธินักแสดง ผู้ผลิตสิ่งบันทึกเสียง และองค์การแพร่เสียงแพร่ภาพซึ่งไม่ได้กำหนดไว้ภายใต้ความตกลงนี้ก็ได้รับข้อยกเว้นเช่นเดียวกัน (ข้อ 4 (c)) ประการสุดท้ายกรณีความตกลงระหว่างประเทศเกี่ยวกับการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาซึ่งมีผลใช้บังคับก่อนความตกลงในการจัดตั้งองค์การการค้าโลกมีผลใช้บังคับโดยมีเงื่อนไขว่าคณะมนตรีทริปส์ ได้รับแจ้งให้ทราบถึงความตกลงดังกล่าว และไม่ก่อให้เกิดการเลือกปฏิบัติโดยอำเภอใจหรือไม่สมเหตุสมผลต่อคนชาติของสมาชิกอื่น ๆ (ข้อ 4 (d)) เช่นนี้ย่อมได้รับยกเว้นไม่จำเป็นต้องปฏิบัติตามหลักนี้เช่นกัน (ข้อ 4)¹⁷⁸

In respect of performers, producers of phonograms and broadcasting organizations, this obligation only applies in respect of the rights provided under this Agreement. Any Member availing itself of the possibilities provided in Article 6 of the Berne Convention (1971) or paragraph 1(b) of Article 16 of the Rome Convention shall make a notification as foreseen in those provisions to the Council for TRIPS.

¹⁷⁸ TRIPs Agreement 1994, Article 4 With regard to the protection of intellectual property, any advantage, favour, privilege or immunity granted by a Member to the nationals of any other country shall be accorded immediately and unconditionally to the nationals of all other Members. Exempted from this obligation are any advantage, favour, privilege or immunity accorded by a Member:

(a) deriving from international agreements on judicial assistance or law enforcement of a general nature and not particularly confined to the protection of intellectual property;

(b) granted in accordance with the provisions of the Berne Convention (1971) or the Rome Convention authorizing that the treatment accorded be a function not of national treatment but of the treatment accorded in another country;

(c) in respect of the rights of performers, producers of phonograms and broadcasting organizations not provided under this Agreement;

(d) deriving from international agreements related to the protection of intellectual property which entered into force prior to the entry into force of the WTO Agreement, provided that such agreements are notified to the

จะเห็นได้ว่า หลักปฏิบัติเยี่ยงชาติที่ได้รับความอนุเคราะห์ยิ่ง มีผลเป็นการไม่เลือกปฏิบัติต่อคนชาติระหว่างประเทศภาคีเท่านั้น ส่วนหลักปฏิบัติเยี่ยงคนชาติ มีผลเป็นการไม่เลือกปฏิบัติระหว่างคนชาติในประเทศเดียวกันและกับคนชาติของประเทศภาคีอื่น ๆ ด้วย หลักการทั้งสองประการจึงมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อประเทศที่อนุวัติการกฎหมายภายใน และเล็งเห็นถึงการพัฒนาระบบการคุ้มครองด้วยการจดทะเบียนระหว่างประเทศตามความตกลงลิขสิทธิ์หรือกรรมสารเจนิวา ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อประเทศสมาชิกที่ไม่มีกฎหมายภายในสำหรับคุ้มครองเครื่องหมายแหล่งกำเนิดที่ต้องให้ความคุ้มครองในระดับที่เคร่งครัดมากกว่าสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์หรือแม้แต่จะขอรับความคุ้มครองในลักษณะของสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ก็ตาม ก็อาจเป็นอุปสรรคต่อการเลือกปฏิบัติเนื่องจากสภาพบังคับของความตกลงลิขสิทธิ์หรือกรรมสารเจนิวาที่กำหนดให้สิ่งที่ได้รับ ความคุ้มครองเป็นการคุ้มครองในระดับพิเศษ

4.2 หลักทั่วไปเพื่อคุ้มครองสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์

ในส่วนนี้ทำการศึกษเกี่ยวกับสิ่งที่ได้รับ ความคุ้มครอง และการใช้ชื่อสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์กับเครื่องหมายการค้า รายละเอียดดังนี้

4.2.1 สิ่งที่ได้รับ ความคุ้มครอง

ความตกลงทริปส์ให้ความคุ้มครองแก่สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ กล่าวคือเป็นการคุ้มครองสิ่งที่ใช้บ่งชี้ถึงถิ่นกำเนิดสินค้าในดินแดนของสมาชิกหนึ่ง หรือภูมิภาคหรือท้องถิ่นในดินแดนนั้น ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความมีคุณภาพ ชื่อเสียง หรือคุณลักษณะอื่นใดที่มีอยู่ของสินค้านั้นมีส่วนสำคัญมาจากแหล่งกำเนิดทางภูมิศาสตร์ของสินค้านั้น (ข้อ 22.1)¹⁷⁹

จากนิยามข้างต้นสะท้อนให้เห็นถึงการเปิดกว้างให้สิ่งที่ได้รับ ความคุ้มครองเป็นสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ไม่ถูกจำกัดเพียงแต่ชื่อเพียงอย่างเดียวเท่านั้น และสิ่งที่ได้รับ ความคุ้มครองต้องเป็นสินค้า แต่สภาพบังคับของข้อบ่งชี้ข้างต้นไม่ได้จำกัดชนิดของสินค้าแต่ประการใด จึงเป็นการเปิดกว้างครอบคลุมสินค้าหลากหลายชนิด แต่สิ่งสำคัญอีกประการหนึ่งคือสินค้า

Council for TRIPS and do not constitute an arbitrary or unjustifiable discrimination against nationals of other Members.

¹⁷⁹ TRIPs Agreement 1994, Article 22.1 Geographical Indications are, for the Purposes of this Agreement, Indications Which Identify a Good as Originating in the Territory of a Member, or a Region or Locality in that Territory, Where a Given Quality, Reputation or other Characteristic of the Good is Essentially Attributable to Its Geographical Origin.

ดังกล่าวต้องมีความเชื่อมโยงกับแหล่งกำเนิดของสินค้า สภาพแวดล้อมของภูมิประเทศ ภูมิอากาศ ปมเพาะให้สินค้านั้นชื่อเสียงเป็นที่รู้จักแพร่หลายนั่นเอง

เมื่อเปรียบเทียบกับเครื่องหมายแหล่งกำเนิด (Appellations of Origin) พบว่าการคุ้มครองมีลักษณะแตกต่างกันบางประการ กล่าวคือ เครื่องหมายแหล่งกำเนิดตามความตกลงลิสบอน ข้อ 2 (1)¹⁸⁰ และกรรมสารเจนีวา ข้อ 2 (1),(i)¹⁸¹ ให้ความคุ้มครองในลักษณะเคร่งครัด กล่าวคือ เป็นการคุ้มครองสินค้าที่ใช้ชื่อทางภูมิศาสตร์ของประเทศ แคว้น หรือสถานที่ใดสถานที่หนึ่งโดยเฉพาะอันแสดงให้เห็นถึงความมีคุณภาพ คุณลักษณะเฉพาะที่เกิดขึ้นกับสินค้าในแหล่งภูมิศาสตร์นั้น ๆ ซึ่งอาจเกิดจากปัจจัยทางธรรมชาติ ปัจจัยจากมนุษย์ หรืออาจเกิดจากปัจจัยทั้งสองประการก็ได้

4.2.2 การใช้ชื่อสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์กับเครื่องหมายการค้า

การใช้ชื่อสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์กับเครื่องหมายการค้าตามข้อ 22.3¹⁸² กำหนดให้ประเทศสมาชิกปฏิเสธหรือเพิกถอนการจดทะเบียนเครื่องหมายการค้า ซึ่งมีหรือประกอบด้วยสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์สำหรับสินค้าที่ไม่ได้มีแหล่งกำเนิดในแหล่งภูมิศาสตร์ตามที่ระบุไว้ และหากการใช้สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ในเครื่องหมายการค้านั้นเป็นไปในลักษณะที่ทำให้สาธารณชนสับสนหลงผิดเกี่ยวกับสถานที่อันแท้จริงของแหล่งกำเนิด

¹⁸⁰ Lisbon Agreement 1958, Article 2 (1) In this Agreement, “Appellation of Origin” Means the Geographical Denomination of a Country, Region, or Locality, Which Serves to Designate a Product Originating therein, the Quality or Characteristics of Which are Due Exclusively or Essentially to the Geographical Environment, Including Natural and Human Factors.

¹⁸¹ Geneva Act 2015, Article 2 (1) [Appellations of Origin and Geographical Indications] This Act applies in respect of:

(i) any denomination protected in the Contracting Party of Origin consisting of or containing the name of a geographical area, or another denomination known as referring to such area, which serves to designate a good as originating in that geographical area, where the quality or characteristics of the good are due exclusively or essentially to the geographical environment, including natural and human factors, and which has given the good its reputation; as well as

¹⁸² TRIPs Agreement 1994, Article 22.3 A Member shall, Ex officio if Its Legislation so Permits or at the Request of an Interested Party, Refuse or Invalidate the Registration of a Trademark Which Contains or Consists of a Geographical Indication with Respect to Goods not Originating in the Territory Indicated, if Use of the Indication in the Trademark for such Goods in that Member is of such a Nature as to Mislead the Public as to the True Place of Origin.

สภาพบังคับดังกล่าวจึงไม่ใช่บทบังคับเด็ดขาดที่จะเป็นการห้ามใช้ชื่อสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์เป็นเครื่องหมายการค้าเสียทีเดียว แต่กลับใช้บังคับเฉพาะการนำชื่อดังกล่าวมาใช้เป็นเครื่องหมายการค้ากับสินค้าที่มีได้มีแหล่งกำเนิดในแหล่งภูมิศาสตร์นั้นจริง ซึ่งมองว่าอาจทำให้สาธารณชนสับสนหลงผิดในแหล่งกำเนิดได้ จึงห้ามการใช้ชื่อสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ในกรณีนี้

อาทิ หากมีการขอตระเพียบคำว่า “Loch Ness” เป็นเครื่องหมายการค้าสำหรับสินค้าวิสกี้ที่มีได้ผลิตในสกอตแลนด์ หากรัฐยินยอมให้มีการใช้เครื่องหมายการค้าดังกล่าวก็อาจทำให้ผู้บริโภคสำคัญผิดคิดว่า วิสกี้ภายใต้เครื่องหมายการค้า “Loch Ness” เป็นวิสกี้ที่ผลิตในสกอตแลนด์ ซึ่งเป็นดินแดนที่มีชื่อเสียงในการผลิตวิสกี้คุณภาพ¹⁸³ เป็นต้น หรือกรณีคำพิพากษาของศาลสูงของสหพันธรัฐสวิสเซอร์แลนด์ที่ตัดสินเกี่ยวกับการใช้คำว่า “Alaska” เป็นเครื่องหมายการค้าสำหรับสินค้าจำพวกเครื่องดื่มต่าง ๆ เช่น น้ำแร่ เปียร์ น้ำผลไม้ ฯลฯ โดยศาลสูงตัดสินว่า ตัดสินว่า ประชาชนทั่วไปเข้าใจว่า “Alaska” เป็นชื่อเรียกพื้นที่ทางภูมิศาสตร์และในขณะเดียวกันก็มีความเข้าใจว่าถ้อยคำดังกล่าวเป็นสัญลักษณ์ของความหนาวเย็นและน้ำแข็ง แต่โดยข้อเท็จจริง มลรัฐอลาสก้าของสหรัฐอเมริกา ซึ่งเป็นพื้นที่ที่คำดังกล่าวบ่งระบุถึงมิได้มีชื่อเสียงในด้านการผลิตเครื่องดื่มประเภทใด ดังนั้น การใช้คำว่า “Alaska” กับสินค้าจำพวกเครื่องดื่ม จึงไม่ทำให้ประชาชนผู้บริโภคเกิดความสับสนหลงผิดว่าสินค้านั้นมีแหล่งกำเนิดในมลรัฐอลาสก้าแต่อย่างใด การใช้เครื่องหมายการค้าดังกล่าวจึงอาจกระทำได้¹⁸⁴ เป็นต้น

อย่างไรก็ดี ความตกลงทริปส์ ข้อ 22.3 นี้อาจดูเหมือนจะขัดกับความในข้อ 11 และข้อ 13 แห่งกรรมสารเจนีวา แต่เมื่อพิจารณาจะพบว่า ข้อ 22.3 อนุญาตให้ใช้ชื่อทางภูมิศาสตร์เป็นเครื่องหมายการค้าได้ ถ้าไม่ทำให้เกิดความสับสนหลงผิดในแหล่งกำเนิดที่แท้จริงของสินค้าที่ใช้เครื่องหมายการค้า นั้น ขณะที่กรรมสารเจนีวา ข้อ 11 (3) เป็นเรื่องเกี่ยวกับการใช้สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์อย่างเครื่องหมายการค้า กล่าวคือ หากมีเครื่องหมายการค้าที่ใช้ชื่อเครื่องหมายแหล่งกำเนิดหรือสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ เช่นเดียวกับสินค้าที่ได้รับคุ้มครองเป็นเครื่องหมายแหล่งกำเนิดหรือสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์อยู่ก่อนแล้ว เช่นนี้ให้

¹⁸³ จักรกฤษณ์ ครอบพจน์, **กฎหมายระหว่างประเทศว่าด้วยลิขสิทธิ์ สิทธิบัตร และเครื่องหมายการค้า**, พิมพ์ครั้งที่ 4 (กรุงเทพฯ: นิติธรรม, 2548), หน้า 327.

¹⁸⁴ จักรกฤษณ์ ครอบพจน์ และบัณฑิต เศรษฐศิริโรตม์, **รายงานฉบับสมบูรณ์โครงการกฎหมายคุ้มครองสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์เพื่อการส่งเสริมการส่งออกและการสร้างความเข้มแข็งของชุมชนท้องถิ่น** (กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.), 2551), หน้า 9.

ปฏิเสธการจดทะเบียนเครื่องหมายการค้า (refuse) หรือให้คำขอจดทะเบียนเครื่องหมายการค้าเป็นอันตกไป (invalidate) กลับกันหากเครื่องหมายการค้านั้นได้รับการจดทะเบียนไว้ก่อนแล้วโดยสุจริต หรือได้สิทธิในเครื่องหมายการค้าจากการใช้โดยสุจริตในประเทศสมาชิกมาก่อนแล้ว เครื่องหมายแหล่งกำเนิดหรือสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ที่มาขอรับความคุ้มครองในภายหลังจะมีสิทธิเหนือกว่าไม่ได้

นอกจากนี้ ความตกลงทริปส์ยังส่งเสริมมาตรการป้องกันสาธารณชนลับสนหลงผิดในแหล่งที่มา โดยกำหนดให้ประเทศสมาชิกตรากฎหมายเพื่อป้องกันการใช้สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ที่แสดงแหล่งที่มาอันเป็นเท็จทำให้สาธารณชนลับสนหรือหลงผิดเกี่ยวกับแหล่งกำเนิดทางภูมิศาสตร์ของสินค้า และป้องกันการใช้สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ในลักษณะที่เป็นการแข่งขันอันไม่เป็นธรรมทางการค้าตามข้อ 10bis แห่งอนุสัญญากรุงปารีส ค.ศ. 1967 (ข้อ 22.2)¹⁸⁵ หรือแม้จะมีการระบุแหล่งกำเนิดที่แท้จริงในสินค้า แต่ตราใดที่อาจทำให้สาธารณชนลับสนหลงผิดว่าสินค้านั้นมีแหล่งกำเนิดมาจากอีกดินแดนหนึ่ง ก็ต้องห้ามการใช้ชื่อดังกล่าวเช่นกัน (ข้อ 22.4)¹⁸⁶

จะเห็นได้ว่า ความตกลงทริปส์มิได้ปิดกั้นการให้ความคุ้มครองสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ว่าจะต้องให้การคุ้มครองในลักษณะใด กล่าวคือ ไม่ว่าจะคุ้มครองโดยการจดทะเบียนในลักษณะกฎหมายเฉพาะ กฎหมายเครื่องหมายการค้า หรือกฎหมายอื่น เพียงแต่การคุ้มครองสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์จะต้องไม่นำชื่อดังกล่าวมาใช้เป็นเครื่องหมายการค้ากับสินค้าที่ไม่ได้มีแหล่งกำเนิดในแหล่งภูมิศาสตร์นั้นซึ่งอาจทำให้สาธารณชนลับสนหลงผิดในแหล่งกำเนิดได้

¹⁸⁵ TRIPs Agreement 1994, Article 22.2 In Respect of Geographical Indications, Members shall Provide the Legal Means for Interested Parties to Prevent:

(a) the Use of any Means in the designation or Presentation of a Good that indicates or suggests that the Good in Question Originates in a Geographical Area other than the True Place of Origin in a Manner Which Misleads the Public as to the Geographical Origin of the Good;

(b) any Use Which Constitutes an Act of Unfair Competition within the Meaning of Article 10bis of the Paris Convention (1967).

¹⁸⁶ TRIPs Agreement 1994, Article 22.4 The Protection under Paragraphs 1, 2 and 3 shall be Applicable Against a Geographical Indication which, Although Literally True as to the Territory, Region or Locality in Which the Goods Originate, Falsely Represents to the Public that the Goods Originate in another Territory.

4.3 การคุ้มครองในระดับพิเศษ

ความตกลงทริปส์ให้ความสำคัญคุ้มครองสินค้าไวน์และสุราในระดับพิเศษมากกว่าสินค้าประเภทอื่น กล่าวคือ บรรดาประเทศสมาชิกต้องตรากฎหมายเพื่อป้องกันไม่ให้เกิดการใช้สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์สำหรับไวน์ ไปใช้กับไวน์ที่ได้มีแหล่งกำเนิดจากสถานที่ตั้งที่ระบุไว้นั้น หรือกรณีสุราก็เช่นเดียวกัน หรือหากเป็นกรณีที่ได้มีการระบุแหล่งกำเนิดอันแท้จริงของสินค้าไว้หรือมีการใช้สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ในลักษณะเป็นคำแปล หรือประกอบด้วยคำว่า “ชนิด” “ประเภท” “แบบ” “การเลียนแบบ” หรือถ้อยคำอื่นใดที่มีลักษณะคล้ายกัน ก็ต้องห้ามไม่ให้เกิดการใช้ถ้อยคำดังกล่าวเช่นกัน (ข้อ 23.1)¹⁸⁷ ขณะที่การใช้สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์สำหรับไวน์ที่ใช้ชื่อเรียกเหมือนกัน แต่มีแหล่งที่มาต่างกัน ความตกลงทริปส์กำหนดให้บรรดาประเทศสมาชิกต้องกำหนดเงื่อนไขเพื่อแยกความแตกต่างของสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ดังกล่าวโดยคำนึงถึงหนทางที่จะทำให้ผู้ผลิตได้รับการปฏิบัติที่เป็นธรรม และไม่ทำให้ผู้บริโภคสับสนหลงผิดในแหล่งที่มาของสินค้าดังกล่าว (ข้อ 23.3)¹⁸⁸

สำหรับกรณีที่มีการขอจดทะเบียนเครื่องหมายการค้าสำหรับไวน์และสุรา แต่เครื่องหมายการค้าานั้น มีหรือประกอบไปด้วยชื่อสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ที่ใช้แสดงไวน์หรือสุรา ความตกลงทริปส์กำหนดให้ปฏิเสธหรือเพิกถอนการจดทะเบียนเครื่องหมายการค้านั้น (ข้อ 23.2)¹⁸⁹

¹⁸⁷ TRIPs Agreement 1994, Article 23.1 Each Member shall Provide the Legal Means for Interested Parties to Prevent Use of a Geographical Indication Identifying Wines for Wines not Originating in the Place Indicated by the Geographical Indication in Question or Identifying Spirits for Spirits not Originating in the Place Indicated by the Geographical Indication in Question, Even Where the True Origin of the Goods is Indicated or the Geographical Indication is Used in Translation or Accompanied by Expressions such as “Kind”, “Type”, “Style”, “Imitation” or the Like.

¹⁸⁸ TRIPs Agreement 1994, Article 23.3 In the Case of Homonymous Geographical Indications for Wines, Protection shall be Accorded to each Indication, Subject to the Provisions of Paragraph 4 of Article 22. Each Member shall Determine the Practical Conditions under Which the Homonymous Indications in Question will be Differentiated from each other, Taking into Account the Need to Ensure Equitable Treatment of the Producers Concerned and that Consumers are not Misled.

¹⁸⁹ TRIPs Agreement 1994, Article 23.2 The Registration of a Trademark for Wines Which Contains or Consists of a Geographical Indication Identifying Wines or for Spirits Which Contains or Consists of a Geographical Indication Identifying Spirits shall be Refused or Invalidated, Ex officio if a Member’s Legislation so Permits or at the Request of an Interested Party, with Respect to such Wines or Spirits not having this Origin.

บทบัญญัตินี้ไม่มีหลักเกณฑ์ให้ต้องพิจารณาว่าการจดทะเบียนเครื่องหมายการค้า นั้น จะทำให้สาธารณชนเกิดความสับสนหลงผิดในแหล่งกำเนิดอันแท้จริงของสินค้าหรือไม่ เพียงแต่เครื่องหมายการค้าสำหรับไวน์หรือสุรามีสื่อสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ก็ถูกจำกัดสิทธิในการใช้

อย่างไรก็ดี ข้อ 24.7¹⁹⁰ กำหนดข้อยกเว้นสำหรับการใช้หรือการจดทะเบียนเครื่องหมายการค้าที่ส่งผลเสียต่อสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ที่ได้รับความคุ้มครองแล้ว การใช้หรือการจดทะเบียนเครื่องหมายการค้าดังกล่าวอาจได้รับความคุ้มครองได้ โดยให้ยื่นคำร้องภายใน 5 ปี หลังจากการใช้ที่เป็นผลเสียต่อสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ที่ได้รับความคุ้มครองซึ่งเป็นที่ยอมรับโดยทั่วไปในประเทศภาคี หรือยื่นคำร้องหลังจากวันที่มีการจดทะเบียนเครื่องหมายการค้าในประเทศภาคีนั้น โดยมีเงื่อนไขว่าเครื่องหมายการค้าดังกล่าวได้รับการเผยแพร่แล้วในวันที่ยื่นคำร้อง อย่างไรก็ดี หากวันที่มีการใช้หรือวันที่ยื่นขอจดทะเบียนเป็นวันก่อนที่จะมีการใช้ที่เป็นผลเสีย เช่นนี้เครื่องหมายการค้าดังกล่าวจะได้รับความคุ้มครองต่อเมื่อได้ความว่า สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์นั้น จะไม่ถูกใช้หรือเป็นการจดทะเบียนโดยไม่สุจริต กล่าวคือ ผู้ขอใช้เครื่องหมายการค้าหรือขอจดทะเบียนเครื่องหมายการค้าต้องไม่ทราบหรือเชื่อว่าการใช้หรือขอจดทะเบียนส่งผลเสียต่อสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์

ข้อยกเว้นตามข้อ 24.7 บัญญัติอย่างกว้างครอบคลุมสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ทุกประเภทไม่จำกัดเฉพาะไวน์หรือสุราเท่านั้น ดังนั้น ความในข้อ 23.2 ที่บัญญัติให้มีการปฏิเสธหรือเพิกถอนการจดทะเบียนเครื่องหมายการค้าที่มี หรือประกอบด้วย สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ซึ่งแสดงไวน์หรือสุราที่ไม่ได้มีแหล่งกำเนิดแท้จริงตามที่ได้แสดงไว้ ก็อาจได้รับการยกเว้นให้มีผลใช้บังคับต่อไปได้หากเข้าข้อยกเว้นตามข้อ 24.7 ข้างต้น

จะเห็นได้ว่า แม้จากหน้าของความตกลงฉบับนี้จะให้ความคุ้มครองในระดับพิเศษต่อสินค้าไวน์และสุราก็ตาม แต่การเจรจาในเวทีองค์การการค้าโลกกลับมีเบื้องหลังที่กลุ่มประเทศโลกเก่า นำโดยสหภาพยุโรปมีความพยายามในการขยายความคุ้มครองระดับพิเศษให้

¹⁹⁰ TRIPs Agreement 1994, Article 24.7 A Member may provide that any request made under this Section in connection with the use or registration of a trademark must be presented within five years after the adverse use of the protected indication has become generally known in that Member or after the date of registration of the trademark in that Member provided that the trademark has been published by that date, if such date is earlier than the date on which the adverse use became generally known in that Member, provided that the geographical indication is not used or registered in bad faith.

มีมากขึ้นนอกเหนือไปจากสินค้าไวน์และสุรา ทั้งเสนอให้มีการจัดตั้งระบบการแจ้งและการจดทะเบียนพหุภาคีสำหรับไวน์และสุราตามความในข้อ 23.4¹⁹¹ อีกด้วย

หากพิจารณาย้อนกลับไปที่กรรมสารเจนีวาซึ่งมีบทบัญญัติที่สอดคล้องกับความตกลงฉบับนี้ค่อนข้างมาก ย่อมแสดงให้เห็นว่า กรรมสารเจนีวาเป็นส่วนเสริมที่บ่งบอกถึงความสำเร็จนอกเหนือไปจากความตกลงทริปส์ โดยขยายระบบการจดทะเบียนระหว่างประเทศ ซึ่งเป็นการคุ้มครองในระดับพิเศษกับสินค้าทุกประเภทครอบคลุมสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ด้วย จากเดิมที่คุ้มครองเฉพาะเครื่องหมายแหล่งกำเนิด ดังนั้น การศึกษาความตกลงทริปส์จึงเป็นประเด็นสำคัญยิ่งต่อการวิเคราะห์ถึงปมหลังประวัติศาสตร์เพื่อนำเสนอแนวทางสนับสนุนหรือหักล้างต่อการเข้าเป็นภาคีกรรมสารเจนีวาของประเทศไทยต่อไป

5. ระบบขึ้นทะเบียนสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ตามกฎหมายไทย

การคุ้มครองสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ พ.ศ. 2546 ซึ่งมีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 28 เมษายน พ.ศ. 2547 เป็นผลพวงจากการที่ประเทศไทยเข้าเป็นภาคีแห่งองค์การการค้าโลก เมื่อวันที่ 15 เมษายน พ.ศ. 2537 และความตกลงว่าด้วยสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญาที่เกี่ยวกับการค้า หรือ TRIPS Agreement เป็นความตกลงที่ปรากฏในภาคผนวกท้ายความตกลงการค้าโลก ซึ่งจัดตั้งองค์การการค้าโลก รัฐบาลไทยจึงตราพระราชบัญญัตินี้เพื่อรองรับนโยบายความคุ้มครองและรองรับพันธกรณีดังกล่าว ซึ่งกำหนดมาตรการอย่างกว้างเพื่อให้ประเทศสมาชิกอนุวัติการกฎหมายภายในของตน ปัจจุบันพระราชบัญญัติคุ้มครองสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ พ.ศ. 2546 ของไทย กำหนดมาตรการที่ไม่ขัดหรือแย้งต่อความตกลงทริปส์ตามมาตรฐานขั้นต่ำของความตกลงฉบับดังกล่าว ส่งผลให้ระบบความคุ้มครองสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ของไทยยังไม่รองรับต่อการรับจดทะเบียนระหว่างประเทศตามกรรมสารเจนีวา แม้ที่ผ่านมาสินค้าสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ของไทยจำนวน 4 รายการ ได้รับความคุ้มครองในสหภาพยุโรป ได้แก่ ข้าวหอมมะลิทุ่งกุลาร้องไห้เป็นสินค้ารายการแรกที่ได้รับการขึ้นทะเบียนเป็นสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ในสหภาพยุโรป เมื่อเดือนมีนาคม พ.ศ. 2556 ลำดับต่อมา กาแฟดอยตุงและกาแฟดอยช้างได้รับการขึ้นทะเบียนเป็นสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ในสหภาพ

¹⁹¹ TRIPs Agreement 1994, Article 23.4 In order to facilitate the protection of geographical indications for wines, negotiations shall be undertaken in the Council for TRIPs concerning the establishment of a multilateral system of notification and registration of geographical indications for wines eligible for protection in those Members participating in the system.

ยุโรปเมื่อวันที่ 18 กรกฎาคม 2558 และปัจจุบันข้าวสังข์หยด เมืองพัทลุง ได้รับการขึ้นทะเบียนเป็นสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ในสหภาพยุโรปเมื่อวันที่ 12 ตุลาคม พ.ศ. 2559

ผลสำเร็จดังกล่าวเกิดจากความพยายามของผู้ประกอบการไทยและกรมทรัพย์สินทางปัญญาที่ยื่นขอจดทะเบียนในแต่ละรายการสินค้าในช่วงเวลาต่างกันและจำกัดความคุ้มครองเฉพาะในกลุ่มประเทศสหภาพยุโรป จึงเป็นประเด็นที่ต้องวิเคราะห์ถึงความเหมาะสมต่อการที่ประเทศไทยจะเข้าเป็นภาคีกรรมสารเจนีวาต่อไป โดยคณะผู้วิจัยนำเสนอหลักการทั่วไปในการคุ้มครองสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ การคุ้มครองในระดับพิเศษ และการสิ้นสุดความคุ้มครองรายละเอียดดังนี้

5.1 หลักการทั่วไปในการคุ้มครองสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์

พระราชบัญญัติคุ้มครองสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ พ.ศ. 2546 ให้ความสำคัญคุ้มครองสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ (Geographical Indications) ในลักษณะของชื่อ สัญลักษณ์ หรือสิ่งอื่นใดที่ใช้เรียกหรือใช้แทนแหล่งภูมิศาสตร์ และที่สามารถบ่งบอกว่าสินค้าที่เกิดจากแหล่งภูมิศาสตร์นั้นเป็นสินค้าที่มีคุณภาพ ชื่อเสียง หรือคุณลักษณะเฉพาะของแหล่งภูมิศาสตร์ดังกล่าว (มาตรา 3)¹⁹² โดยไม่มีบทบัญญัติมาตราใดกำหนดให้มีความมีคุณภาพ หรือชื่อเสียง จะต้องเกิดขึ้นจากปัจจัยทางธรรมชาติในพื้นที่แหล่งกำเนิดของสินค้านั้น ๆ เท่านั้น แตกต่างไปจากการคุ้มครองในลักษณะเครื่องหมายแหล่งกำเนิดตามกรรมสารเจนีวาที่กำหนดให้สินค้าที่จะได้รับความคุ้มครองในลักษณะเครื่องหมายแหล่งกำเนิดต้องประกอบด้วยปัจจัยทางธรรมชาติและมนุษย์ควบคู่กัน ทั้งนี้ แม้บทบัญญัติข้างต้นจะมีความแตกต่างกัน แต่ก็ไม่เป็นอุปสรรคต่อการขอรับความคุ้มครองในประเทศไทยแต่ประการใด เพียงแต่สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ของต่างประเทศที่จะได้รับความคุ้มครองตามพระราชบัญญัตินี้ จะต้องปรากฏหลักฐานชัดเจนว่าเป็นสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ที่ได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายของประเทศนั้น และมีการใช้สืบเนื่องตลอดมาจนถึงวันที่ยื่นคำขอขึ้นทะเบียนในประเทศไทย (มาตรา 6)¹⁹³

สำหรับผู้ที่มิสิทธิยื่นขอขึ้นทะเบียนสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์นั้น พระราชบัญญัติคุ้มครองสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ พ.ศ. 2546 มาตรา 7¹⁹⁴ กำหนดบุคคลผู้มีสิทธิขอขึ้นทะเบียนสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ จำนวน 3 กลุ่ม ได้แก่ 1) ส่วนราชการ หรือหน่วยงานของรัฐที่เป็นนิติบุคคล และมีเขตรับผิดชอบครอบคลุมบริเวณแหล่งภูมิศาสตร์ของสินค้านั้น 2) บุคคลธรรมดา กลุ่มบุคคล

¹⁹² มาตรา 3 แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ พ.ศ. 2546

¹⁹³ มาตรา 6 แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ พ.ศ. 2546

¹⁹⁴ มาตรา 7 แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ พ.ศ. 2546

หรือนิติบุคคลซึ่งประกอบกิจการเกี่ยวข้องกับสินค้าที่ใช้สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ หรือ 3) กลุ่มหรือองค์กรผู้บริโภคสินค้าที่ใช้สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์

ส่วนการขอขึ้นทะเบียนภายในประเทศนั้น ผู้ยื่นคำขอต้องจัดทำคำขอขึ้นทะเบียนตามมาตรา 10¹⁹⁵ ซึ่งประกอบไปด้วย รายละเอียดเกี่ยวกับคุณภาพ ชื่อเสียง หรือคุณลักษณะอื่นของสินค้า แหล่งภูมิศาสตร์ และรายละเอียดอื่นที่กำหนดในกฎกระทรวง ซึ่งอย่างน้อยต้องประกอบด้วยรายการดังต่อไปนี้¹⁹⁶

- (1) รายละเอียดเกี่ยวกับผู้ยื่นคำขอขึ้นทะเบียนตามรายการในแบบพิมพ์
- (2) ชื่อ สัญลักษณ์ หรือสิ่งอื่นใดที่ใช้เรียกหรือใช้แทนแหล่งภูมิศาสตร์
- (3) รายการสินค้าที่ใช้สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์
- (4) รายละเอียดเกี่ยวกับคุณภาพ ชื่อเสียง คุณสมบัติหรือคุณลักษณะ เฉพาะของสินค้าที่ใช้สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์
- (5) รายละเอียดซึ่งแสดงความสัมพันธ์ระหว่างสินค้าที่ใช้สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์กับแหล่งภูมิศาสตร์
- (6) รายละเอียดเกี่ยวกับที่ตั้งแหล่งภูมิศาสตร์ที่ขอขึ้นทะเบียน
- (7) รายละเอียดแสดงการใช้สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ที่ขอขึ้นทะเบียนบนฉลากสินค้า
- (8) ลายมือชื่อของผู้ยื่นคำขอขึ้นทะเบียนและวันเดือนปีที่ลงลายมือชื่อ

เมื่อคำขอขึ้นทะเบียนข้างต้นแล้วบทบัญญัติในมาตรา 11¹⁹⁷ กำหนดให้พนักงานเจ้าหน้าที่ตรวจสอบว่า สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์นั้นต้องไม่เป็นสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ที่เข้าข่ายเป็นชื่อสามัญ หรือเป็นสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ที่ขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชนหรือนโยบายแห่งรัฐตามมาตรา 5 หรือกรณีสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ของต่างประเทศจะต้องได้รับการขึ้นทะเบียนในประเทศตามกฎหมายภายในของประเทศนั้นและมีการใช้อย่างต่อเนื่องตลอดมาจนถึงวันที่ยื่นคำขอในประเทศไทย ตามมาตรา 6 หรือตรวจสอบว่าผู้ที่ยื่นคำขอขึ้นทะเบียนเป็นบุคคล ตามมาตรา 7 กล่าวคือ เป็นส่วนราชการ หรือหน่วยงานของรัฐที่เป็นนิติบุคคล และมีเขตรับผิดชอบครอบคลุมบริเวณแหล่งภูมิศาสตร์ของสินค้านั้น หรือเป็นบุคคลธรรมดา กลุ่มบุคคล หรือนิติบุคคลซึ่งประกอบกิจการเกี่ยวข้องกับสินค้าที่ใช้สิ่งบ่งชี้ทาง

¹⁹⁵ มาตรา 10 แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ พ.ศ. 2546

¹⁹⁶ ข้อ 9 แห่งกฎกระทรวงว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการเกี่ยวกับการขอขึ้นทะเบียน การประกาศโฆษณา การคัดค้านและการโต้แย้งคัดค้านการขึ้นทะเบียน การอุทธรณ์ และการแก้ไขหรือเพิกถอนทะเบียนสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ พ.ศ. 2547

¹⁹⁷ มาตรา 11 แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ พ.ศ. 2546

ภูมิศาสตร์ หรือกลุ่มหรือองค์กรผู้บริโภคสินค้าที่ใช้สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ และต้องปรากฏรายละเอียดในคำขอ ตามมาตรา 10 ทั้งนี้ พนักงานเจ้าหน้าที่ต้องทำรายงานผลการตรวจสอบต่อนายทะเบียนภายใน 120 วันนับแต่วันที่ได้รับคำขอขึ้นทะเบียน ในกรณีที่คำขอขึ้นทะเบียนมิได้ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ข้างต้น ให้นายทะเบียนมีคำสั่งยกคำขอขึ้นทะเบียนภายใน 30 วันนับแต่วันที่ได้รับรายงานผลการตรวจสอบ โดยต้องมีหนังสือแจ้งคำสั่งดังกล่าวให้ผู้ขอขึ้นทะเบียนทราบภายใน 15 วัน หากผู้ขอขึ้นทะเบียนไม่เห็นด้วยกับคำสั่งดังกล่าว ผู้ขอขึ้นทะเบียนมีสิทธิยื่นอุทธรณ์ต่อคณะกรรมการสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ภายใน 90 วัน นับแต่วันที่ได้รับแจ้งคำสั่ง (มาตรา 13)¹⁹⁸

หากคณะกรรมการสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์มีคำวินิจฉัยอุทธรณ์ของผู้ขอขึ้นทะเบียนแล้ว ให้มีหนังสือแจ้งคำวินิจฉัยพร้อมด้วยเหตุผลให้ผู้ขอขึ้นทะเบียนทราบภายใน 15 วัน นับแต่วันที่มิได้มีคำวินิจฉัย ถ้าผู้ขอขึ้นทะเบียนไม่เห็นด้วยกับคำวินิจฉัยนั้น ผู้ขอขึ้นทะเบียนมีสิทธินำคดีขึ้นสู่ศาลภายใน 90 วัน นับแต่วันที่ได้รับแจ้งคำวินิจฉัย ถ้าไม่ดำเนินคดีภายในกำหนดเวลาดังกล่าว ถือว่าคำวินิจฉัยของคณะกรรมการเป็นที่สิ้นสุด (มาตรา 14)¹⁹⁹

5.2 การคุ้มครองในระดับพิเศษ

การคุ้มครองในระดับพิเศษตามพระราชบัญญัติคุ้มครองสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ พ.ศ. 2546 เป็นผลพวงจากการที่ประเทศไทยให้การสนับสนุนแนวคิดการยกระดับการคุ้มครองสินค้าที่มีลักษณะพิเศษนอกเหนือไปจากสินค้าโดยทั่วไป จากกลุ่มประเทศโลกเก่าที่นำโดยสหภาพยุโรปเป็นผลให้ความตกลงทริปส์ยกระดับความคุ้มครองแก่สินค้าไวน์และสุราในระดับพิเศษ

สำหรับประเทศไทย พระราชบัญญัติคุ้มครองสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ พ.ศ. 2546 ให้ความคุ้มครองในระดับพิเศษแก่สินค้าเฉพาะอย่าง 4 ประเภท ได้แก่ ข้าว ไวน์ และสุรา ตามความในมาตรา 28 ประกอบกับ กฎกระทรวงกำหนดรายชื่อประเภทสินค้าเฉพาะอย่างและกำหนดหลักเกณฑ์ และวิธีการในการใช้สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ที่เหมือนหรือพ้องกัน พ.ศ. 2547²⁰⁰

เมื่อประกาศให้สินค้าประเทศใดเป็นสินค้าเฉพาะอย่าง การใช้สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์กับสินค้าที่มิได้มีแหล่งภูมิศาสตร์ที่ระบุในคำขอขึ้นทะเบียนเป็นการกระทำโดยมิชอบ

¹⁹⁸ มาตรา 13 แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ พ.ศ. 2546

¹⁹⁹ มาตรา 14 แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ พ.ศ. 2546

²⁰⁰ ข้อ 1 แห่งกฎกระทรวงกำหนดรายชื่อประเภทสินค้าเฉพาะอย่างและกำหนดหลักเกณฑ์ และวิธีการในการใช้สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ที่เหมือนหรือพ้องกัน พ.ศ. 2547

แม้ว่าผู้ใช้จะได้ระบุแหล่งภูมิศาสตร์อันแท้จริงของสินค้านั้นไว้ด้วย หรือได้ใช้คำหรือได้กระทำการใดที่แสดงให้ทราบถึงแหล่งภูมิศาสตร์อันแท้จริงของสินค้านั้นก็ตาม (มาตรา 28 วรรคสอง)²⁰¹ หรือแม้จะใช้คำว่า “ชนิด” “ประเภท” “แบบ” หรือคำหรือสิ่งทำนองเดียวกันประกอบกับสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ที่ใช้กับสินค้านั้น (มาตรา 28 วรรคสาม)²⁰² หากเป็นการใช้สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์กับสินค้าที่ไม่ได้มีแหล่งภูมิศาสตร์ที่ระบุในคำขอขึ้นทะเบียนเป็นการกระทำโดยมิชอบเช่นกัน

อย่างไรก็ดี หากการใช้สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์กับสินค้าที่ไม่ได้มีแหล่งภูมิศาสตร์ที่ระบุในคำขอขึ้นทะเบียนข้างต้น เป็นการนำมาเป็นระยะเวลาติดต่อกัน 10 ปี ก่อนวันที่ 15 เมษายน พ.ศ. 2537 หรือใช้มาโดยสุจริตก่อนวันดังกล่าว เช่นนี้ มิให้ถือว่าเป็นการกระทำโดยมิชอบ

ในกรณีที่สินค้าเฉพาะอย่าง มีสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ เหมือน หรือพ้องกันกับสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ของสินค้าเฉพาะอย่างที่ได้ขึ้นทะเบียนไว้แล้ว หรืออยู่ระหว่างดำเนินการขึ้นทะเบียนแต่เป็นสินค้าที่มีแหล่งภูมิศาสตร์ต่างกัน ให้การใช้สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์สำหรับสินค้าเฉพาะอย่างที่ยื่นขึ้นทะเบียนภายหลังต้อง ระบุแหล่งภูมิศาสตร์และประเทศที่ผลิตสินค้านั้นไว้ท้ายสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์โดยชัดเจน ตามมาตรา 29²⁰³ ประกอบกฎกระทรวงกำหนดรายละเอียดประเภทสินค้าเฉพาะอย่างและกำหนดหลักเกณฑ์ และวิธีการในการใช้สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ที่เหมือนหรือพ้องกัน พ.ศ. 2547 ข้อ 2²⁰⁴

หลักเกณฑ์ข้างต้นจึงเป็นบทบัญญัติที่สอดคล้องกับกรรมสารเจนิวาที่ให้ความคุ้มครองในระดับพิเศษต่อเครื่องหมายแหล่งกำเนิดหรือสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ทุกประเภทสินค้า เพียงแต่สิ่งที่น่ากังวลในมิติด้านกฎหมายและด้านสังคมผู้ประกอบการของประเทศไทยจะสามารถยอมรับการปรับเปลี่ยนรูปแบบความคุ้มครองจากเดิมที่ใช้ระบบความคุ้มครองทั่วไปในสินค้าอื่น ๆ นอกจากสินค้าข้าว ไหม ไวน์ สุราที่เป็นการคุ้มครองในระดับพิเศษ เป็นรูปแบบการคุ้มครองในระดับพิเศษระนาบเดียวกันในสินค้าทุกประเภท กรณีจึงเป็นประเด็นที่ต้องทำการวิเคราะห์ข้อดีและผลกระทบจากการใช้ระบบความคุ้มครองในระดับพิเศษนี้ต่อไป

²⁰¹ มาตรา 28 วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ พ.ศ. 2546

²⁰² มาตรา 28 วรรคสาม แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ พ.ศ. 2546

²⁰³ มาตรา 29 แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ พ.ศ. 2546

²⁰⁴ ข้อ 2 แห่งกฎกระทรวงกำหนดรายละเอียดประเภทสินค้าเฉพาะอย่างและกำหนดหลักเกณฑ์ และวิธีการในการใช้สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ที่เหมือนหรือพ้องกัน พ.ศ. 2547

5.3 การสิ้นสุดความคุ้มครอง

สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์อาจสิ้นสุดการได้รับความคุ้มครองได้โดยการถูกเพิกถอนทะเบียน หากได้ความว่า การขึ้นทะเบียนเป็นไปโดยมิชอบด้วยกฎหมาย หรือโดยอำนาจ หรือโดยมีรายการข้อความผิดจากความเป็นจริงตามความในมาตรา 22²⁰⁵ กล่าวคือ หากคำขอขึ้นทะเบียนระบุรายละเอียดผลิตภัณฑ์ไม่ตรงกับความเป็นจริงตามลักษณะทางภูมิศาสตร์ หรือหลังจากที่ได้รับการขึ้นทะเบียนแล้ว สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์นั้นกลายเป็นชื่อสามัญของสินค้า หรือเป็นสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ที่ขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชนหรือรายการเกี่ยวกับแหล่งภูมิศาสตร์หรือรายการอื่น ๆ เปลี่ยนแปลงไปจากที่ระบุไว้ในทะเบียนตามมาตรา 23²⁰⁶ ประกอบมาตรา 5²⁰⁷

ข้อสังเกตสำคัญในส่วนนี้คือ เหตุแห่งการเพิกถอนทะเบียนสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ ตามกฎหมายไทย กำหนดให้การเป็นชื่อสามัญภายหลังสินค้านั้นได้รับความคุ้มครองแล้วเป็นเหตุให้ถูกเพิกถอนได้ แตกต่างไปจากหลักการของกรมสารเจนีวาและระเบียบประชาคมยุโรปที่ได้ศึกษามาในตอนต้น จึงเป็นประเด็นที่ต้องวิเคราะห์ถึงความเหมาะสมต่อไป

²⁰⁵ มาตรา 22 แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ พ.ศ. 2546

²⁰⁶ มาตรา 23 แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ พ.ศ. 2546

²⁰⁷ มาตรา 5 แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ พ.ศ. 2546